

Procházky městem Hradec Králové

www.hradeckralove.org/prochazky

Hradec
Králové

Obsah

Mapa: Procházkové okruhy	2 – 3
HISTORICKÉ MĚSTO - PROCHÁZKOVÝ OKRUH I.	4 – 7
SALON REPUBLIKY – PROCHÁZKOVÝ OKRUH II.	8 – 10
PEVNOST – PROCHÁZKOVÝ OKRUH III.	11 – 13
SOUČASNÁ ARCHITEKTURA – PROCHÁZKOVÝ OKRUH IV.	14 – 17
Mapa: Procházka po stopách hradeckých lvů	18 – 19
MALÁ LVÍ STEZKA	20 – 21
VELKÁ LVÍ STEZKA	21 – 23
Mapa: Procházka po hradeckých mostech, parcích a sadech, historických školách	24 – 25
PROCHÁZKA PO HRADECKÝCH MOSTECH	26 – 31
PROCHÁZKA PO HRADECKÝCH PARCÍCH A SADECH	32 – 35
PROCHÁZKA PO HISTORICKÝCH ŠKOLÁCH	36 – 39
Mapa: Procházka po hradeckých hodinách, věžích a věžičkách	40 – 41
PROCHÁZKA PO HRADECKÝCH HODINÁCH	42 – 45
PROCHÁZKA PO HRADECKÝCH VĚŽÍCH A VĚŽIČKÁCH	46 – 51
Mapa: Planetární a galaktická stezka	52 – 53
PLANETÁRNÍ A GALAKTICKÁ STEZKA	54
ZÁŽITKOVÉ PROHLÍDKY	55
Turistická mapa městských lesů	56 – 57
STEZKY V MĚSTSKÝCH LESÍCH	58 – 59
CYKLOVÝLETY NA HRADECKU	60
HRADEC KRÁLOVÉ A HRADECKO SE LVEM GUSTÍKEM.	61

Vítejte v Hradci Králové,

ve městě českých královen, na soutoku řek Labe a Orlice, ve městě zeleně, ve městě s unikátní urbanistickou koncepcí a významnými architektonickými památkami.

Prolínání nádherné architektury s vodou plynoucí v regulovaných říčních korytech, kterou důmyslně střídá osvěžující zezeň, je ideální kombinací pro pohodové procházky. Rovinatý terén východočeské metropole k nim doslova vybízí.

Hradec Králové bývá nazýván „učebnice architektury pod širým nebem“, protože architektonické památky města mapují období od gotiky až po současnost. Proto milovníkům architektury doporučujeme čtyři procházkové okruhy. V terénu jsou vyznačeny orientačními stojany v příslušné barvě. Historické město - barva hnědá, Salon republiky - barva stříbrná, Pevnost - barva červená a Současná architektura - barva černá.

Chcete-li se vydat po místech zajímavých z jiné perspektivy, vyberte si některou z tematických procházek připravených u příležitosti Dnů evropského dědictví – ať už vás zajímají věže, parky, mosty, historické školy, hodiny či sluneční hodiny.

Jestli rádi hledáte a objevujete, vydejte se po stopách lvích symbolů ztvárněných mnoha podobami a formami v ulicích města i uvnitř některých památek.

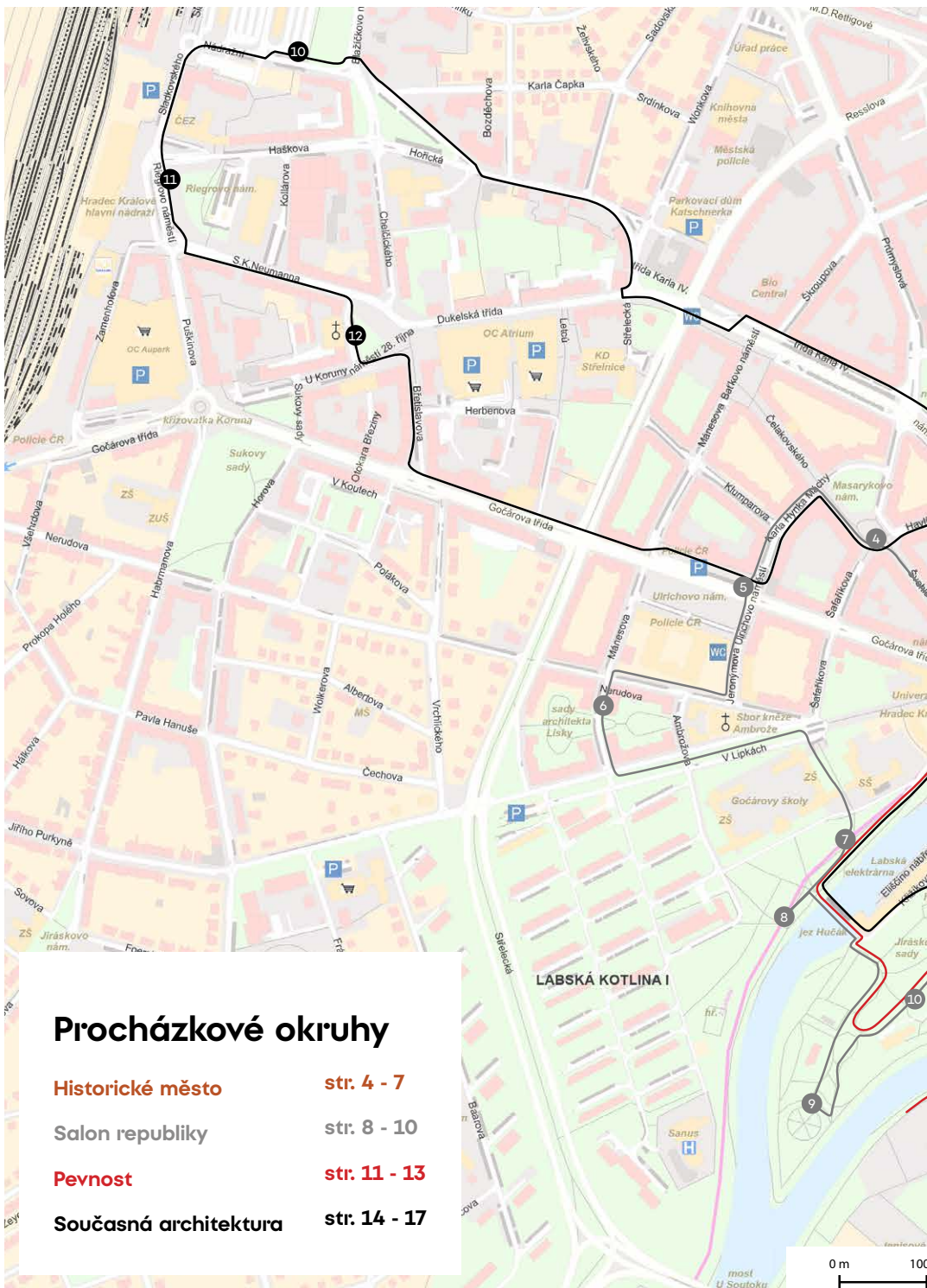
Pokud vás městský ruch neláká a dáváte přednost přírodě, přesuňte se do městských lesů nebo na Nový Hradec Králové a vyzkoušejte některou z nabízených stezek. Nenáročný rovinatý terén je vhodný pro pěší i cyklisty.

Jak vidíte, z nabídky procházkových tras si vybere opravdu každý. Tak zažijte Hradec Králové na vlastní kůži a vydejte se na procházku či sedněte na kolo.

Podrobnější informace k jednotlivým procházkám naleznete na www.hradeckralove.org/prochazky.

Tip pro cyklisty: všechny doporučené trasy lze projet i na kole. Jen v historickém centru města je třeba počítat s překonáním schodiště.

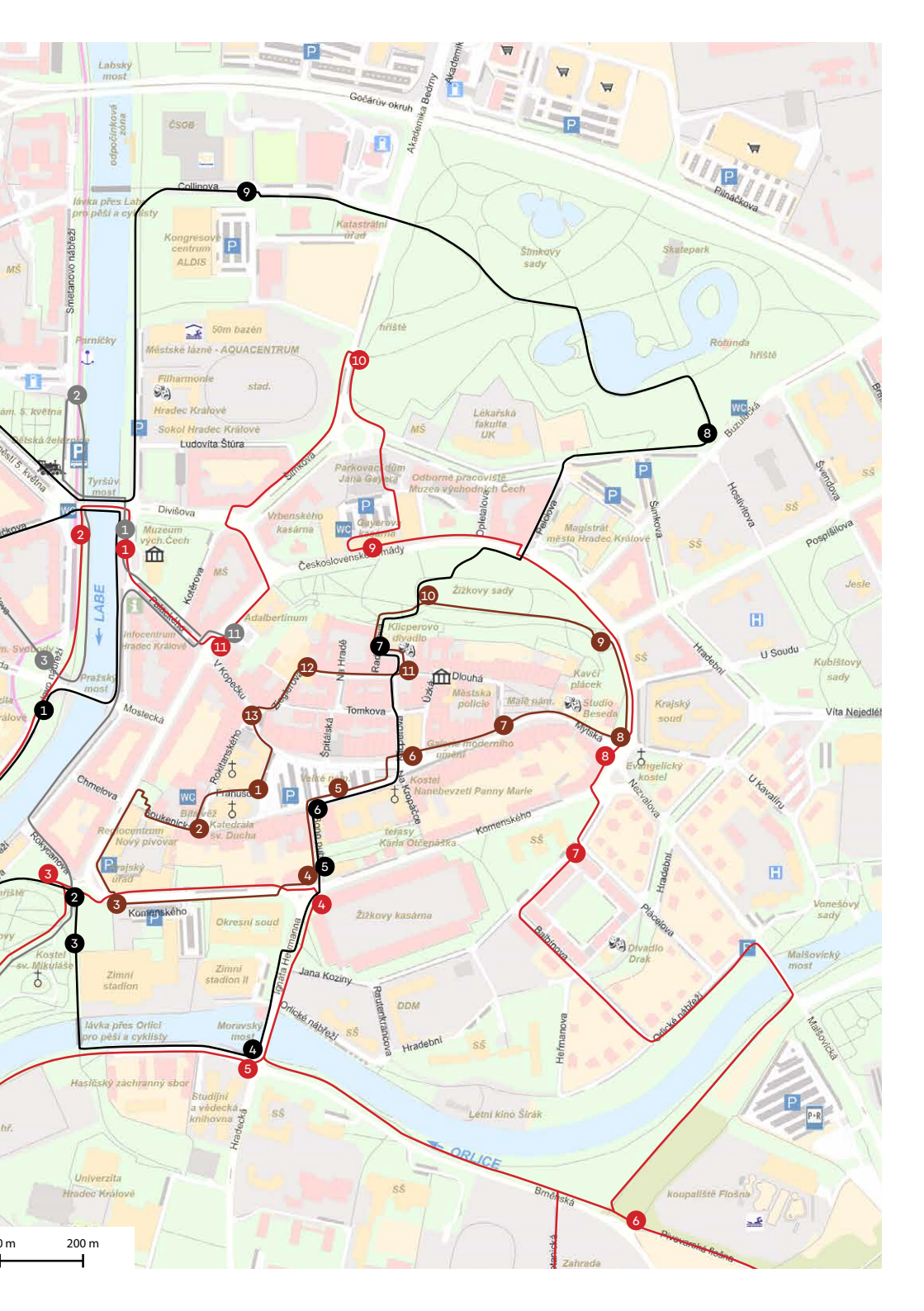

Procházkové okruhy

Historické město	str. 4 - 7
Salon republiky	str. 8 - 10
Pevnost	str. 11 - 13
Současná architektura	str. 14 - 17

0 m 100 m

9

2

1

1

2

3

1

1

3

1

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

3

2

Procházkový okruh I. – Historické město

barva hnědá

Trasa po historickém městě v délce 2,5 km vede po území městské památkové rezervace a trvá vycházkovou chůzí přes 1,5 hodiny. První z celkem 13 zastavení značených hnědými orientačními stojany naleznete na Velkém náměstí poblíž katedrály sv. Ducha. Při procházce starým městem a jeho romantickými zákoutími poznáte to nejlepší z gotiky, renesance, baroka i klasicismu.

1. Radnice

Nejnámější dominanta města **Bílá věž** 📍 byla postavena v letech 1574-96 z bílého pískovce (odtud její název). Uvnitř naleznete osmitunový Augustin, třetí největší historický zvon v České republice, unikátní skleněný model a moderní audiovizuální technologii. Při pohledu na věžní hodiny nelze přehlédnout, že ručičky měří čas neobvykle - malá ukazuje minuty a velká hodiny. Radnice čp. 1 byla poprvé připomenuta roku 1418. Barokní kaple sv. Klimenta byla postavena na místě původního nejstaršího městského kostela v letech 1714–17 patrně podle projektu J. B. Santini-Aichelera.

2. Náměstí Jana Pavla II.

Katedrála sv. Ducha je nejstarší zachovalou památkou na území města. Její stavba započala na počátku 14. století, západní vstupní průčelí s kruchtou pochází až z roku 1463. Interiér katedrály zdobí pozdně gotický malovaný triptych, oltářní obraz Sv. Antonína od Petra Brandla a cínová křtitelnice, kterou do města přivezli husité z dobytého podlažického kláštera. Původně gotické „**kanovnické domy**“ čp. 48–52 📍 sloužily jako kanovnické prebendy. V klasicistním domě čp. 60–61 z druhé poloviny 19. století, který patřil podnikatelské rodině Petrofů, sídlí rektorát Univerzity Hradec Králové.

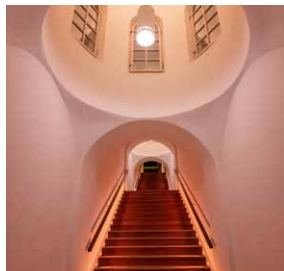
3. Bývalý pivovar

Městský pivovar 📍 (nyní Regiocentrum Nový pivovar, sídlo Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a dalších institucí) je i přes výraznou přestavbu zajímavou ukázkou průmyslové architektury 19. století. Zdi pivovarských sklepů zdobí kamenné desky ze zbořených Pražské brány a socha patrona pivovarníků Gambrína. Areál spojuje schodiště nazývané „zpívající stromy“ nebo „zpívající schody“ s ulicí Komenského, kde se nacházela Kasárna pro jezdecko a dělostřelectvo (nyní Okresní soud) postavená letech 1786–87 v době přestavby Hradce Králové ve vojenskou pevnost.

4. Schodiště Bono publico

Empírové **schodiště Bono publico** 📍 spojující Komenského třídu s Velkým náměstím bylo postaveno na místě bývalé Rybářské fortny (branky) k „dobru veřejnému“ v roce 1810. Ze schodiště lze vstoupit na terasu Karla Otčenáška. Rekonstruované prostory oživilo moderní osvětlení a decentní ozvučení volitelné na tlačítkovém panelu. Pěchotní kasárna byla postavena v letech 1785–88. Vnitřní nádvoří patřilo svou rozlohou k největším v tehdejší rakousko-uherské monarchii. Výstavba budovy byla součástí přestavby Hradce Králové ve vojenskou pevnost, kdy staré město bylo z rozhodnutí císaře Josefa II. obklopeno mohutnými hradbami.

5. Jezuitská kolej

Biskupská rezidence 📍 čp. 35 byla postavena v letech 1709–16. V původně renesančním měšťanském **domě U Špuláků** 📍 se v roce 1859 narodil František Ulrich, nejvýznamnější královéhradecký starosta. Nové Adalbertinum, bývalá jezuitská kolej, bylo postaveno v letech 1671–1710. Po zrušení jezuitského řádu zde byla kasárna a sídlilo zde gymnázium, kde působil V. K. Klicpera a kde studovala řada osobností, např. J. K. Tyl, F. Škroup, V. V. Tomek, A. Jirásek a K. Čapek. Mariánský sloup byl postaven v letech 1715–17 a zdobí jej nejstarší vyobrazení současného znaku města.

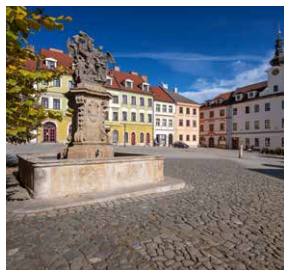
6. Galerie moderního umění

Galerie moderního umění 📍 sídlí v objektu bývalého Záložního úvěrního ústavu, který byl postaven v letech 1911–12 podle návrhu architekta Osvalda Polívky. Sousední dům čp. 141 (dříve obchodní dům Václava Špalka) byl realizován v letech 1910–11 podle návrhů Vladimíra Fultnera a Oldřicha Lisky. Na protější straně náměstí se nachází barokní jezuitský kostel Nanebevzetí Panny Marie, který byl postaven v letech 1654–66 podle návrhu Carla Luraga. Gočárovo schodiště bylo vybudované v letech 1909–10 na místě zbořené pozdně gotické vodárenské věže Kropáčka podle návrhu architekta Josefa Gočára.

7. Malé náměstí

Koloniální obchod v nárožním domě čp. 129 a osud jeho majitele se stal námětem románu Ignáta Herrmanna U snědeného krámu. Mramorová deska z roku 1892 připomíná pobyt dramatika V. K. Klicpery. V klasicistním **domě čp. 120** 📍 byla v roce 1842 založena C. k. dvorní továrna hudebních nástrojů firmy V. F. Červený a synové, jejíž výrobky byly známy v mnoha zemích světa. V klasicistně přestavěném renesančním domě čp. 126 býval proslulý hostinec U Zlatého orla, v jehož sále režíroval svá představení i Václav Kliment Klicpera. Nyní je zde studiová scéna Klicperova divadla - Beseda.

8. Mýtská ulice

V Mýtské ulici stávala pozdně gotická městská Slezská brána, která byla zbořena v roce 1873. Pozdně barokní dům čp. 219 byl postaven v letech 1787–97 jako sídlo pevnostního ženijního ředitelství. Říkalo se zde U generála, protože i po zrušení pevnosti zde až do roku 1945 bydleli posádkoví velitelé. **Československý evangelický kostel** (☎) s farou byl postaven v letech 1911–12 podle návrhu Oldřicha Lisky a Josefa Fřouka. Budova Krajského soudu byla postavena na pozemku bývalého pevnostního kavalíru, jehož pětiúhelníkový půdorys zachoval v projektu i Václav Rejchl.

9. Pomník L. J. Pospíšila

Sochu náměstka starosty L. J. Pospíšila vytvořil v roce 1933 Josef Škoda. Pomník byl postaven v místě, kde bylo 4. října 1884 slavnostně zahájeno boření hradeb vojenské pevnosti. **Budova školy pro umělecké zámečnictví (nyní Hotelová škola)** (☎) byla postavena v letech 1892–93, protěží nárožní budova čp. 395 byla Židovskou synagogou. Konstruktivistická budova, kde nyní sídlí Magistrát města Hradce Králové, byla realizována v letech 1935–36 podle projektu architekta Josefa Gočára jako sídlo Okresních a finančních úřadů. Objekt má půdorys ve tvaru symbolického písmene H.

10. Žižkovy sady

Park **Žižkovy sady** (☎) byl založen v letech 1904–06 na místě bývalého vojenského cvičiště. Od roku 1898 bylo místo známé jako Žižkovo náměstí. Hostovaly zde cirkusy, kočovná varieté a býval tu také studentský trh s učebnicemi. Parkové úpravy na rozloze tři a půl hektaru navrhl pražský zahradní architekt František Thomayer. Na realizaci výsadby se významnou měrou podílel královéhradecký okrašlovací spolek. Pomník Jana Žižky pochází z roku 1971 a jeho autory jsou sochaři Jiří Dušek a Jan Hejtman. Západní část parku byla připojena teprve v polovině 20. století.

11. Klicperovo divadlo

Budova **Klicperova divadla** (☎) byla postavena v roce 1885 na místě domu velitele vojenské pevnosti a později všeobecné nemocnice podle projektu architekta a stavitele Viktora Weinhengsta. V dalších letech byla mnohokrát přestavována, největšími úpravami prošla v 90. letech minulého století. Nárožní dům čp. 177 byl navržen jako sídlo Záložního úvěrního ústavu. Budovu projektoval pražský architekt Václav Nekvasil, jehož stavební firma dům v letech 1903–04 také postavila. Později zde sídlil berní úřad a v letech 1939–2013 městská knihovna.

12. Na Hradě

Původně **biskupský seminář** 📍 s kostelem sv. Jana Nepomuckého byl postaven v letech 1709–14. Součástí areálu je renesanční purkrabský dům pocházející z let 1585–86, upraven zčásti barokně. Klenutá síň purkrabského domu byla zřejmě součástí královského hradu, který zde byl postaven ve 13. století a ve 14. století sloužil jako sídlo českých královen Elišky Rejčky a Elišky Pomořanské. Celý hradní areál byl zbourán husity v roce 1423 a jeho zbytky definitivně zanikly ve druhé polovině 18. století při přestavbě města ve vojenskou pevnost.

13. Svatojánské náměstí

Původně gotický dům čp. 85 U Glauerů byl renesančně přestavěn v polovině 16. století. V roce 1782 se zde narodil kněz a buditel Josef Liboslav Ziegler. Na místě protějšího domu čp. 163 stával původně gotický a renesanční dům. Ten byl však v letech 1911–12 přestavěn podle projektu architekta Rudolfa Němce v pseudobarokním stylu. Secesní dům čp. 169–171 byl postaven v roce 1909 na místě tří domů, které patřily podnikateli A. Hanušovi. Autorem projektu byl architekt Vladimír Fultner. **V ulici V Kopečku** 📍 stávala renesanční Pražská brána, která byla zbořena v roce 1875.

Procházkový okruh II. – Salon republiky

barva stříbrná

Trasa po moderním městě v délce 3,5 km trvá vycházkovou chůzí přibližně 2 hodiny. První z celkem 11 zastavení značených stříbrnými orientačními stojany naleznete před Muzeem východních Čech na Eliščině nábřeží. Při procházce po stavbách Kotěry, Gočára a dalších významných architektů si budete moci představit město na začátku 20. století, nazývané „salon republiky“. A to nejen díky architektuře a unikátnímu urbanistickému konceptu, ale i vzdělanosti, kulturnímu a společenskému životu a hospodářskému rozvoji.

1. Muzeum

Muzeum východních Čech 📍, jediná národní kulturní památka ve městě, původně Městské muzeum postavené v letech 1909-13 podle návrhu Jana Kotěry. Na vnitřním vybavení a výzdobě se kromě Kotěry podíleli i další významní umělci – S. Sucharda, F. Kysela, J. Preisler a F. Anýž. Městský dům (1923), nyní Infocentrum Hradec Králové, je také dílem Jana Kotěry. Na náměstí Osvooboditelů stojí Národní banka (1931, nyní Komerční banka) a bývalá Okresní hospodářská záložna (1932–33). Obě stavby navrhl architekt Jan Rejchl.

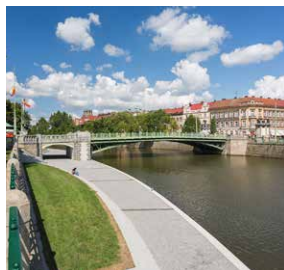
2. Smetanovo nábřeží

Protěší nábřeží bylo realizováno podle regulačního návrhu architekta Josefa Gočára, vycházejícího z antického ideálu tělesné i duchovní krásy člověka. Na muzeum a nerealizovanou Městskou galerii navázal areál Sokolovny (1929-30) od architekta Milana Babušky a **Městské lázně** 📍 s umělým vlnobitím (1932-33) architekta Oldřicha Lisky. **Secesní mostek** 📍 (1914) navržený Františkem Sanderem překlenoval Piletický potok, jehož tok byl později přeložen. Garáže Palace (1932) architekta a stavitele Josefa Fňouka patřily k nejmodernějším v republice.

3. Náměstí Svobody

Náměstí dominují budovy Univerzity Hradec Králové. Budovu vlevo (dříve Obchodní akademie) postavenou v letech 1896-97 navrhli žáci vídeňského architekta Otto Wagnera Hubert Gessner a Otokar Bém, pozdější přístavbu (1923) Hubert Gessner a Oldřich Liska. Sochařskou výzdobu provedl Jaroslav Maixner. Budova vpravo (dříve Státní učitel'ský ústav) byla postavena v letech 1899–1900. Architekturu **Pražského mostu** 📍 přes Labe (1909-10) – kamenné zábradlí, stožáry, osvětlení a kruhové stavby pavilonů na předmostích navrhl Jan Kotěra.

4. Masarykovo náměstí

Komorní veřejný prostor navrhl Josef Gočár ve 20. letech 20. století spolu s rohovou budovou bývalé Anglo-československé banky (1922–23). Fasádu tvoří prvky se stylizovaným písmenem M - jedinečné pozadí pro **pomník Tomáše Garrigua Masaryka** ☉, který vytvořil sochař Otto Gutfreund. Většinu obytné zástavby na jižní straně náměstí (20. léta 20. století) navrhl architekt Oldřich Liska. Dominantní stavbou náměstí je bývalý Živnostenský dům (1912), který projektoval architekt Vladimír Fultner.

5. Ulrichovo náměstí

Prostor náměstí navrhl architekt Josef Gočár jako nové centrum moderního Hradce Králové, které mělo být protívahou starého města. Symetrická kompozice náměstí se čtyřmi nárožními věžovými domy vznikla v polovině 20. let 20. století. Náměstí dominují dvě budovy. Na severní straně **Steinského palác** ☉ (1928-29) architekta Otakara Novotného a na jižní straně administrativní budova určená původně jako sídlo regionálního Ředitelství státních drah (1929-32) architekta Josefa Gočára.

6. Ambrožův sbor

Funkcionalistický komplex **Sboru kněze Ambrože** ☉ Církve československé husitské (1926-28) podle návrhu architekta Josefa Gočára je vynikající ukázkou urbanistické kompozice budované na atypickém trojúhelníkovém tvaru stavební parcely. V interiéru kostela lze vidět unikátní hradeckou koncertní zvonohru, která má celkem 50 zvonů a je tak největší zvonohrou v České republice. Nárožní funkcionalistický dům podnikatele Karla Löwenbacha (1939) navrhl žák a spolupracovník architekta Adolfa Loose Heinrich Kulka. Domovní bloky před Sborem kněze Ambrože byly řešeny jako osově otevřené, průhled na okružní Sřeleckou třídu uzavírají dvě vily (1932) navržené Oldřichem Liskou.

7. Gočárový školy

Areál bývalého **Státního Rašínova gymnázia** ☉ (1925-27), nyní **Gymnázium J. K. Tyla** byl postaven podle návrhu Josefa Gočára. Monumentální nárožní průčelí je zvýrazněno bronzovou sochou Vítěze (1928) od Jana Štursy. Moderní komplex obecných a měšťanských škol včetně mateřské školy (1927–28) navržený také Josefem Gočárem patřil svým velkorysým pojetím, vnitřním uspořádáním a vybavením ve své době k nejmodernějším v republice. Západní křídlo školního areálu bylo postaveno až na konci 50. let podle projektu Václava Rohlíčka.

8. Labská elektrárna

Labská elektrárna 📍 se segmentovým jezem a mostem nazývaným Hučák (1910-12) byla postavena podle návrhů architekta Františka Sandera. Ojedinelé a dodnes funkční technické dílo bylo dokončeno podle původního projektu až na počátku 30. let 20. století. Osobitý ráz získala stavba díky kombinaci režného cihelného zdiva s pískovcem a plastickými omítkami. Hodinovou věž zdobí královéhradecký lev držící písmeno G. V budově je umístěno Informační centrum Obnovitelné zdroje s interaktivní expozicí, laboratoří a virtuální realitou, které pořádá i prohlídky původní strojovny.

9. Soutok Labe a Orlice

Jiráskovy sady 📍 byly na soutoku řek Labe a Orlice založeny v letech 1867-68. Park původně sloužil pouze důstojnickému sboru zdejší vojenské posádky. Veřejnosti byl zpřístupněn až na konci 19. století. Dobu královéhradecké josefínské pevnosti připomíná několik zbytků pevnostního opevnění - např. krátký a dva metry vysoký tunel zvaný poterna. V roce 1934 bylo v Jiráskových sadech odhaleno bronzové sousoší - alegorická plastika Soutok Labe s Orlicí od sochaře Josefa Škody.

10. Jiráskovy sady

Dřevěný **kostel sv. Mikuláše** 📍 byl původně postaven na počátku 17. století v obci Habura u Medzilaborců. V polovině 18. století ho koupila obec Malá Pořana, která ho v roce 1935 prodala městu Hradec Králové. Ve vstupní části sadů byl v roce 1922 odhalen památník spisovatele Aloise Jiráska. Pavilon letní restaurace (1929-33) byl postaven podle návrhu architekta Jana Rejchla, který využil inspiraci řekou Orlicí a stavbu pojal jako kabinu výletního parníku. Prohlídku kostela lze uskutečnit v termínech uvedených na webu www.kostelsvatehomikulase.cz.

11. U Grandu

Bývalý Grand hotel Urban vznikl přestavbou tří domů. Secesní **Okresní dům** 📍 (1903-04, nyní **Hotel Okresní dům**) byl vůbec první stavbou architekta Jana Kotěry v Hradci Králové, nárožní hotelovou budovu (1928) navrhl architekt a stavitel Josef Fňouk a společenský sál (1910-11), který sloužil také jako první kinosál ve městě, tzv. Palmovou zahradu, navrhl Jan Kotěra. Klasicistní budova bývalého Adalbertina (1895-97, nyní sídlo Hradecké kulturní a vzdělávací společnosti) architekta Františka Hellmanna sloužila jako katolický diecézní spolkový dům.

Procházkový okruh III. – Pevnost

barva červená

Trasa po fragmentech bývalé barokní pevnosti v délce 5,5 km trvá vycházkovou chůzí přes 2,5 hodiny. První z celkem 11 zastavení značených červenými orientačními stojany naleznete před Muzeem východních Čech na Eliščině nábřeží. Z barokní pevnosti, která byla po bitvě u Hradce Králové (1. srpna 1866) zrušena, se dochovalo jen málo pozůstatků, procházkový okruh vás provede po dvaceti z nich.

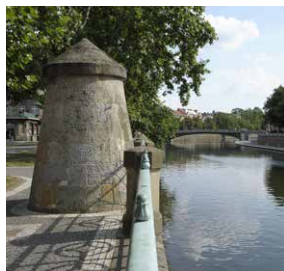
1. Muzeum východních Čech

Královéhradecká vojenská pevnost byla budována od roku 1766 na soutoku Labe a Orlice. Obranné pásmo pevnosti tvořilo osm rozlehlých pětiúhelníkových bastionů spojených hradebními zdmi. Po prusko-rakouské bitvě na Chlumu 3. července 1866, kdy se prokázala ztráta vojenského významu pevnosti, bylo v roce 1884 rozhodnuto o jejím formálním zrušení. V roce 1893 město Hradec Králové pevnost odkoupilo a následně zahájilo její bourání. V **Muzeu východních Čech** 📍 v Hradci Králové je instalován model vojenské pevnosti ve stavu k roku 1865.

2. Tylovo nábřeží

Před zahájením vlastní stavby pevnosti byla provedena regulace původního toku Labe a nábřežní zdi byly obezděny pískovcovými kvádry. Na protějším břehu (před dnešní budovou muzea) oddělovala tok řeky od hradebního příkopu zděná hráz, která umožňovala zatopení příkopů v případě ohrožení pevnosti. Kamenný komolý kužel – tzv. **panenka** 📍 – dříve stával na vrcholu hráze a znemožňoval přechod zídky. Dnešní Pražský most byl postaven částečně na základech původního pevnostního mostu vybudovaného v letech 1766-68 nad nově regulovaným korytem Labe.

3. Jiráskovy sady

Dnešní Jiráskovy sady byly zřízeny na ploše bývalého pevnostního retranchementu č. 37 (fr. retranchement - tzv. zapažení) mezi soutokem Labe s Orlicí před ravelinem č. 14, tj. trojúhelníkovou hradbou předsunutou před hlavní pevnostní zeď. U vstupní brány do parku je dochována část pravého líce ravelinu č. 14 a **opevněné kasematy** 📍 určené pro pěchotní střelce, postavené kolem roku 1784. V přední části sadů směrem k soutoku je zachována poterna - branka, která sloužila pěchotním oddílům k výpadům proti nepříteli. Na obou stranách tunelu jsou původní portály.

4. Komenského

Kasárna pro pěchotu 📷, zvaná též Vodní („Vodičkova“), později Žižkova, vybudovaná v letech 1785-88, jsou největší stavbou pevnosti. Vnitřní dvůr je dokonce větší než rozloha Velkého náměstí. Vzhledem k vysoké hladině spodní vody (odtud též neoficiální název) jsou budovy založeny na pilotech a roštích. Kasárna pro jezdecko byla postavena v letech 1786-87. Přízemní klenuté prostory sloužily jako konírny, v patře byly ubikace, kanceláře a sklady.

5. U Přívozu

Nábřežní zdi byly obezděny pískovcovými kvádry po regulaci řeky Orlice v letech 1766-71. Protější zeď je prolomena ústím bývalé kynety hlavního příkopu, kterou se napouštěla říční voda do pevnostních příkopů, případně se vypouštěla zpět. Na Orlickém nábřeží proti ústí Rautenkrancovy ulice stojí komolý kužel – tzv. panenka, která původně stála na vrcholu zídky hráze a znemožňovala její přechod. Za Moravským mostem jsou zachovány valy a **tzv. koridor** 📷 – dvojice bran propojená opěrnou zdí. Od bran směrem k řece klesají střílnové zdi.

6. Brněnská

Tzv. **Pivovarská flošna č. 39** 📷 a tzv. Pajkrova flošna č. 40 (z fr. fléche – šíp, střela) byly předsunuté dělostřelecké pevnůstky, vzdálené od pevnosti cca 650, resp. 500 metrů. Tyto stavby vnějšího pevnostního obvodu postavené roku 1774 chránily opevnění u Orlice z jižního a jihovýchodního směru. Byly obehnány příkopem a střechy byly tvořeny cca 2 m vysokým hlíněným náspeem. Původní vzhled obou kasematních objektů výrazně narušilo zaspání příkopů, vybourání a přezdění střílen.

7. Jana Koziny

Pevnostní zbrojnice 📷 – kasárenská budova byla postavena kolem roku 1780, těsně před dokončením pevnosti. Všechny místnosti, které mají z bezpečnostních důvodů a s ohledem na jejich užití klenuté stropy, jsou obráceny do ulice, na nádvorní straně prochází široká spojovací a obslužná chodba. V současnosti v areálu sídlí hotel a Labyrint Divadla Drak. Ještě v době před zrušením pevnosti byla před pevnostní zbrojnicí postavena budova vyšší reálné školy, dnes Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola.

8. Mýtská

Pevnostní ženijní ředitelství 🏰 bylo postaveno v letech 1787-97. Vstup do přízemí s klenutými prostory vede z úrovně dnešní ulice, do patra se vstupovalo bočním portálem a přes dvůr. V době pevnosti zde bydleli velitelé hradecké posádky, kterých se mezi lety 1768 a 1859 vystříдалo celkem 25. Z tohoto důvodu se domu také říkalo „U generála“. V prostoru naproti ženijnímu ředitelství stával kavaler č. 35. Dnes se na jeho místě nachází budova **Krajského soudu** 🏰, která kopíruje jeho půdorys.

9. Třída ČSA

Původní **pevnostní zásobárna (dnes Gayerova kasárna)** 🏰 pochází z konce 18. století. V rekonstruovaném objektu je umístěno odborné pracoviště Muzea východních Čech. Po stranách centrálního objektu jsou zachovány zbytky (boky) původního pevnostního kavaleru č. 33. Dnešní Žižkovy sady byly realizovány v letech 1905-06 na místě původního vojenského cvičiště. Nad nimi v Dlouhé ulici stojí původní pevnostní nemocnice, avšak pozdějšími úpravami byl pevnostní charakter objektu zcela potlačen. Na východním konci sadů se nachází socha Ladislava Jana Pospíšila, který se zasloužil o zrušení pevnosti a boření hradeb.

10. Šimkovy sady

Viditelná část zbytků špice a částí boků **ravelinu č. 9** 🏰 u objektu Lékařské fakulty Univerzity Karlovy je asi čtvrtinou jeho původní velikosti, zbytek plochy je pod terasou a dvorem přilehlých objektů. Před špicí ravelinu je patrné rameno bývalého vnějšího předsunutého příkopu. Přilehlé Šimkovy sady jsou založeny na dně labského záplavového území. Autorem návrhu tohoto anglického parku byl v roce 1925 architekt Josef Gočár. Díky rozsáhlé rekultivaci se jejich podoba podařilo přiblížit původnímu Gočárovu záměru.

11. Adalbertinum

Původně klasicistní dům z let 1787-97 v době pevnosti sloužil jako obytný **dům štábních důstojníků** 🏰. Posádku pevnosti tvořilo v roce 1866 kromě jednotek týlového zabezpečení přibližně 3600 mužů. Po prusko-rakouské bitvě u Hradce Králové v roce 1866 pevnost ztratila na vojenském významu. V následujících letech bylo rozhodnuto o jejím formálním zrušení, město Hradec Králové pevnost odkoupilo a zahájilo její bourání. Tímto se otevřela nová kapitola rozvoje města.

Procházkový okruh IV. – Současná architektura

barva černá

Trasa po architektuře posledních desetiletí v délce 7 km trvá vycházkovou chůzí přibližně 3 hodiny. První z celkem 12 zastavení značených černými orientačními stojany naleznete nad labskou náplavkou na náměstí Svobody. Neváhejte a vstupte např. do moderních prostor Terminálu hromadné dopravy či Studijní a vědecké knihovny anebo vnímejte osvěžující zeleň Šimkových sadů či teras Karla Otčenáška uprostřed pulsujícího města.

1. Náplavka Labe

Procházkové korzo takřka přímo u hladiny řeky vzniklo na betonovém mole vybudovaném před více než sto lety pro potřeby údržby koryta Labe. Kvalitní nenápadný design přirozeně splývá s mistrovskými díly moderní architektury z počátku 20. století – s **Pražským mostem** 📷 a muzeem od architekta Jana Kotěry.

2. Administrativní centrum Královéhradeckého kraje

Přestavba areálu bývalého pivovaru na soubor budov **krajského úřadu** 📷 a Univerzity Hradec Králové je nejrozsáhlejším architektonicko - urbanistickým projektem tohoto procházkového okruhu. Zahrnuje v sobě rekonstrukce, přestavby i zcela nové objekty vzniklé na místech demolice. Areál se otevřel do okolí novými vstupy a průchody a v centru jeho kompozice vzniklo zcela nové Pivovarské náměstí. Na jeho východní straně bylo vybudováno nové schodiště označované jako „zpívající schody“ nebo „zpívající stromy“, které propojuje náměstí s ulicí Komenského.

3. Lávka přes Orlici

Lávku tvoří přehledná lehká konstrukce smontovaná z prefabrikovaných dílů, což celý proces stavby podstatně urychlilo a zlevnilo. Všechny kovové součásti jsou chráněny před korozí žárovým pozinkováním. Modulární systém celé konstrukce umožňuje minimalizovat náklady na případné opravy. Díky lávce tak ve městě vznikla nová spojení, ale i nové pohledy na řeku a okolí. Lávka překlenuje řeku v sousedství Jirákových sadů situovaných na soutoku řek Labe a Orlice. V její blízkosti se nachází pozůstatek pevnosti, tzv. koridor 📷 - dvojice bran propojená opěrnou zdí.

4. Studijní a vědecká knihovna

Monumentální hmota z litého betonu s půdorysem do tvaru písmene X a kulatými okny. V centru dispozice je vestibul se závratným tubusem schodiště z pohledového betonu, z něhož se rozbíhají jednotlivá ramena se studovny, konferenčním sálem, výstavním sálem a skladem. Výtvarný výraz budovy je doplněn výsadbou stromů se žlutozelenou barvou listů (dřezovec trojtrnný). Budova, postavená v letech 2004-08, měla být podle projektu zbarvena do červena, což se ale při realizaci nepodařilo provést. Součástí budovy je Galerie U Přívozu.

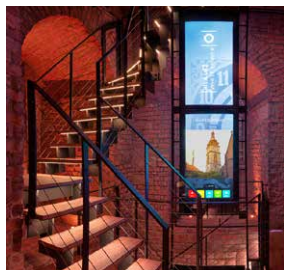
5. Terasy Karla Otčenáška

Terasy Karla Otčenáška jsou nejrozsáhlejší rekonstruovanou částí pásu, který obkružuje historické jádro města a na kterém se kdysi nacházelo středověké opevnění. Prostor je vymezen dvěma schodišti, z nichž se na terasy i vstupuje - barokním Bono publico a betonovým, ve stylu individualistické moderny, od Josefa Gočára. Prostor teras slouží jako relaxační zóna, je dokonalou ukázkou toho, že lze spojit stovky let probíhajícího stavebního vývoje do jednoho kompaktního řešení.

6. Projekt rekonstrukce Bílé věže a schodiště Bono publico

Rekonstrukce **Bílé věže** 📷 dokončená v roce 2015 zahrnovala opravy, přístavbu vstupního objektu, kompletně nové řešení interiéru včetně schodiště, výsuvných žaluzií v oknech kolem zvonu a instalaci modelu Bílé věže z masivního skla. Tradičním ručním tesařským způsobem byla provedena oprava zvonové stolice a návštěvníkům byl odhalen pohled do krovu věže. Věž láká na multimediální prohlídky. Celková rekonstrukce empírového schodiště Bono publico dokončená v roce 2019 se snažila vrátit stavbě její původní podobu a současně ji oživila moderními prvky – osvětlením a decentním ozvučením volitelném na tlačítkovém panelu.

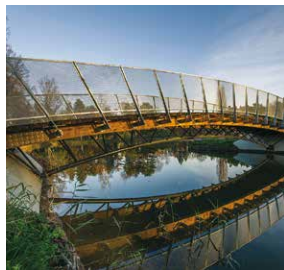
7. „Divadelní náměstí“

Od poloviny 90. let až do roku 2013 probíhala rozsáhlá rekonstrukce Klicperova divadla a prostor i budov v jeho okolí. Patří mezi ně i obě „divadelní náměstí“, z nichž zejména to menší v předchozím období funkci náměstí nemělo. Oba prostory spojuje průchod, který je branou do komorního světa hravé představitivosti i prostého odpočinku. Tento prostor funguje také jako **letní scéna Klicperova divadla** 📷, vévodí jí plastika od sochaře Olbrama Zoubka. Přes náměstí a navazující terasy lze projít do nedalekých Žižkových sadů.

8. Rekonstrukce Šimkových sadů

Největší královéhradecký park navržený architektem Josefem Gočárem prošel v letech 2013-14 celkovou obnovou. Cílem bylo vyčistit a odstranit nánosy nekonceptních, nahodilých a nekvalitních zásahů a vytvořit řadu technických, architektonických a krajinářských prvků, které dělají park parkem. Přibyla zde vyhlídková mola s vodními zahradami nad jezírkem, dětská hřiště, parkové grily, bludiště u nově opravené rotundy, zahrada pro slabozraké na pevnostních šancích a stovky nových stromů. Stezky v parku jsou vhodné pro pěší, cyklisty i in-line bruslaře.

9. Zóna Aldis

V zóně Aldis můžeme pozorovat vznik novodobé, kulturně administrativní městské čtvrti, která se začala utvářet na přelomu tisíciletí. Název je odvozen od Kongresového centra Aldis, které se společně s původním krytým plaveckým bazénem stalo první stavbou v tomto území. Proces výstavby v této lokalitě není zdaleka ukončen. Zajímavostí je nově vznikající a architektonicky se rozvíjející pěší bulvár navazující na Collinovu ulici, který je zakončený lávkou přes Labe. K oddechu na břehu řeky láká odpočinkové molo. Regionální pobočka banky a hotel spolu s nově vybudovanými veřejnými prostranstvími utváří příjemnou městskou promenádu spojující centrum města, cyklostezky podél řeky Labe a instituce na jejím břehu s Šimkovými sady.

10. Terminál hromadné dopravy

Působivý, vzdušný prostor terminálu vytváří velkolepou bránu do města, která svým ztvárněním vysoce přesahuje regionální rozměr. Dominují mu dvě prosklené odbavovací haly a areál nástupišť zakrytý předpínanou ocelovou konstrukcí, na které jsou zavěšeny skleněné lunety a membránové plachty propouštějící denní světlo. Zastřešený prostor lemují na severu odstavné plochy pro autobusy a trolejbusy, na jihu nevelké parkoviště pro veřejnost a na východě park s lavičkami a mlatovými cestami pro příchozí.

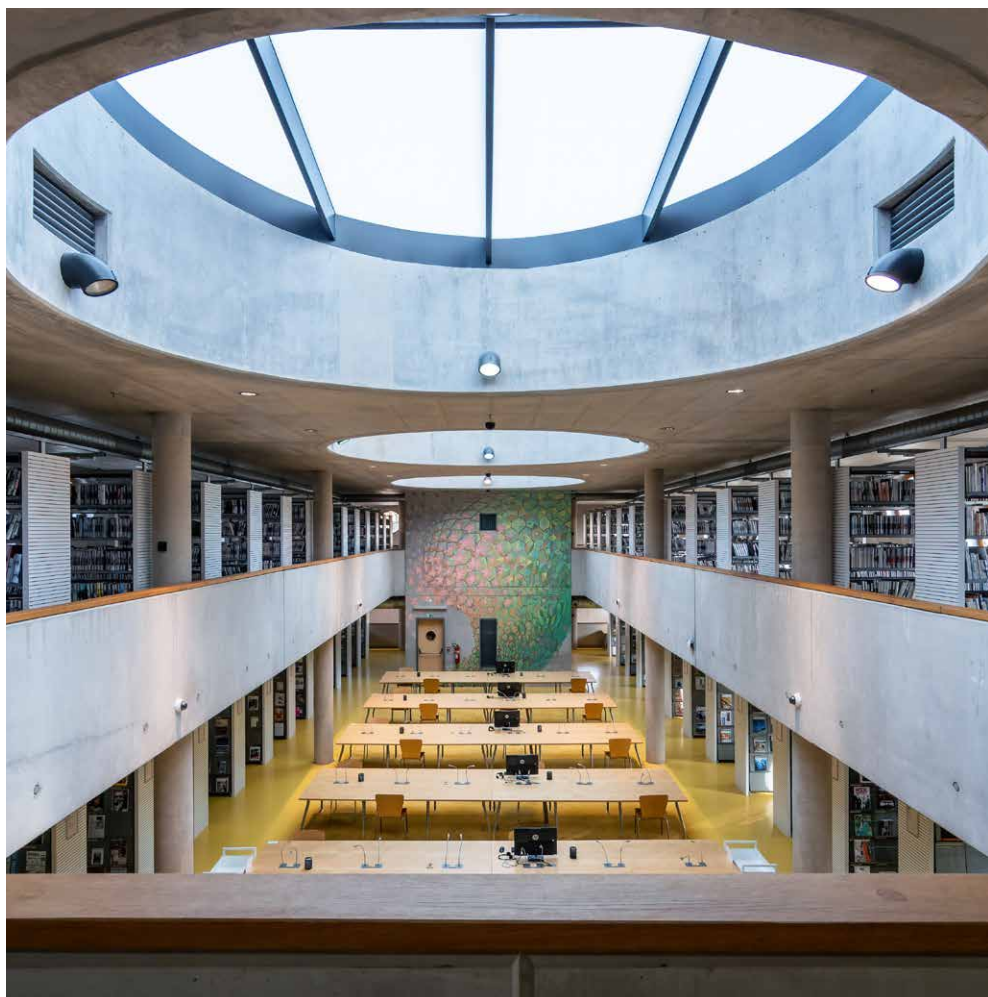
11. Riegrovo náměstí

Riegrovo náměstí je vstupní branou do města pro ty, kteří přijíždějí vlakem. Projekt jeho rekonstrukce vznikl současně s projektem Terminálu hromadné dopravy. Z náměstí byla vyloučena osobní doprava a zvětšily se plochy pro volný pohyb pěších, zůstala pouze stanoviště městské hromadné dopravy, ovšem na nových stáních a s novými trasami průjezdu. Náměstí zdobí žulová dlažba, řady platanů a květinových záhonů, vodní fontána a promyšlený mobiliář.

12. Náměstí 28. října

Náměstí 28. října je prostor, kde se lidé zdržovali od nepaměti, vedla tudy cesta do Prahy a bylo zde přirozené místo trhů. V nové podobě náměstí je místo pro trhy zastřešené membránovou plachtou, je podtržena funkce náměstí jako křižovatky pěších cest, zdůrazněn funkcionalistický kostel a zjednodušen průjezd hromadné dopravy. Součástí současné úpravy je i sjednocení vzhledu ulic Dukelská a S. K. Neumanna. Tím se propojily nynější rekonstruované prostory – náměstí 28. října a Riegrovo náměstí. Třetím rekonstruovaným prostorem, na dohled od obou náměstí, je křižovatka Koruna uzavírající přímou, kilometr dlouhou část Gočárový třídy, která vychází z historického centra města.

Procházka po stopách hradeckých lvů

Malá lví stezka

str. 20 - 21

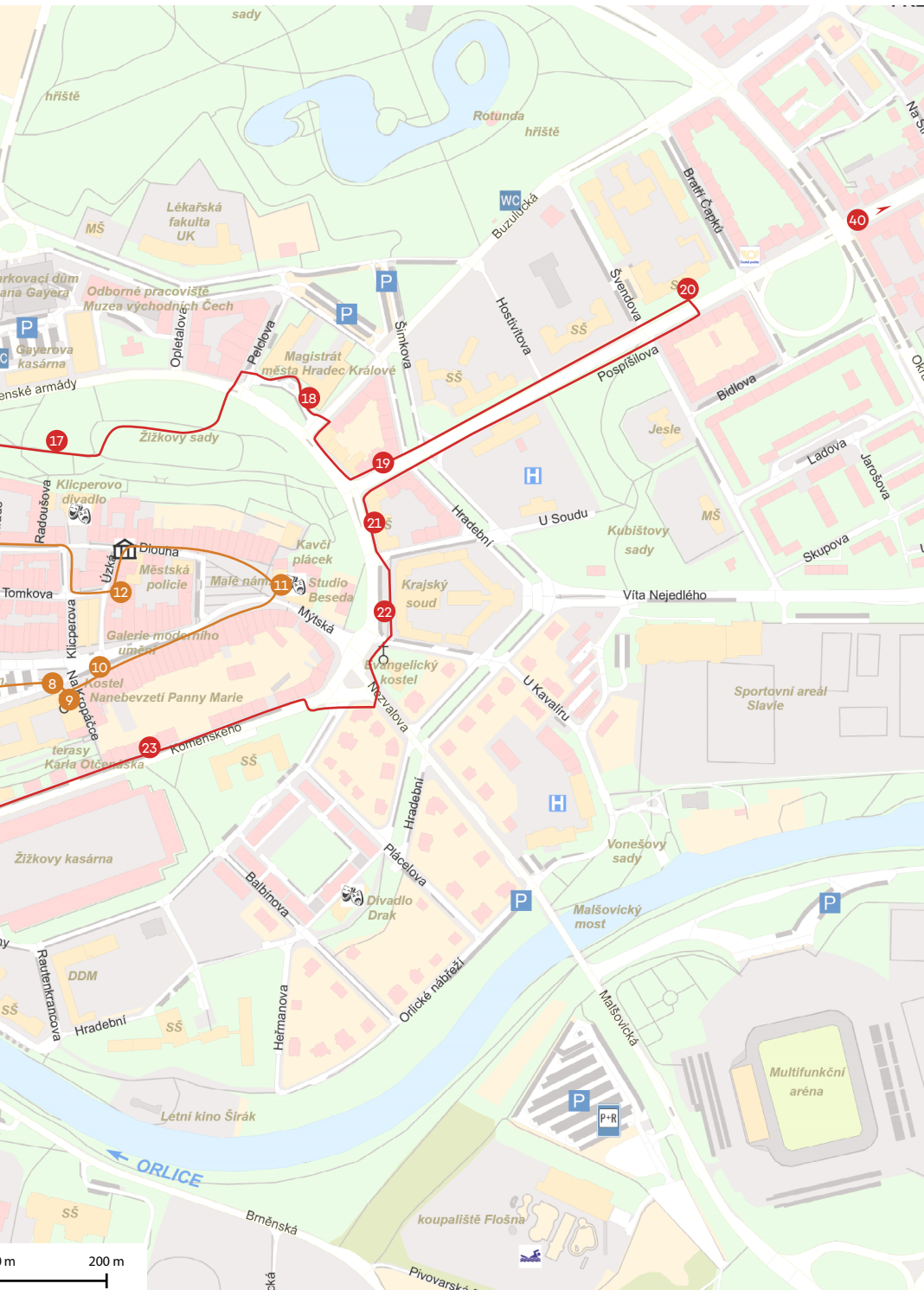
Velká lví stezka

str. 21 - 23

LABSKÁ KOTLINA I

0 m 100

Procházka po stopách hradeckých lvů

Vydejte se na malou a velkou lví stezku. Podaří se Vám vyhledat celou lví smečku? Procházku doporučujeme všem, kteří rádi pátrají a objevují. Ocení ji i rodiče s dětmi.

Publikace Svatopluka Pastyříka a Heleny Rezkové *Po stopách hradeckých lvů*, vydaná v roce 2016, zpracovala uceleně fenomén, který nemá obdobu v žádném jiném městě. Tolik lvů na tak malém území jinde nenajdete.

Proč byla postava lva v minulosti tak hojně používána k výzdobě mnoha architektonických objektů a veřejných prostor v Hradci Králové? Velké množství realizovaných lvích motivů souvisí se souběhem původního královského (po vzniku republiky v roce 1918 státního) znaku a starého heraldického městského znaku. Město Hradec Králové v minulosti používalo lva hledícího vlevo (jako na státním znaku) a velké písmeno G (které vychází z původního názvu města Gradec). Oproti heraldickým pravidlům byl lev obrácen doprava, aby mohl držet v tlapách písmeno G. V ulicích města můžete zahlédnout lva zpracovaného různými materiály a technikami (pískovec, plech, sgrafito, malba) a v různých vypoodobněních (sochy, sfingy, reliéfy či pouhé hlavy).

Malá lví stezka v historickém centru města

1. Na Radnici čp. 1 se nachází kovová plastika českého lva v průčelí, pod ním erb s městským lvem, vedle něj písmeno G (Gradec), na nádvoří jsou zazděné desky z bývalé Pražské brány s městským lvem.
2. Městský lev zdobí vstupní portál do kaple sv. Klimenta a bleskosvod Bílé věže, českého lva objevíte na plášti zvonu Augustin uvnitř věže.
3. Několik lvů se nachází v interiéru Katedrály sv. Ducha, na oknech za hlavním oltářem, na náhrobcích vně katedrály, lev jako symbol sv. Marka je vypoodobněn na kazatelně (autorem je J. V. Myslbek) a na pastoforiu. Lví motivy jsou užity také na křtitelnici.
4. Lví hlavy zdobí kanovnícký dům čp. 50 na náměstí Jana Pavla II. v sousedství katedrály.
5. Lví hlavy zdobí kování na vstupních vratech biskupského paláce čp. 35 na Velkém náměstí.
6. Na vedlejší budově Krajského vojenského velitelství čp. 33 na Velkém náměstí je vyobrazen městský lev.
7. Na mariánském sloupu je pravděpodobně první znamení městského lva spojené s písmenem G.
8. V blízkosti kostela Nanebevzetí Panny Marie je městský lev součástí ozdobné kované mříže kašny a meteorologického sloupu.
9. Uvnitř kostela Nanebevzetí Panny Marie je vyobrazen městský lev na podstavci sochy Panny Marie na hlavním oltáři, postava lva se schovává také v kapli sv. Jana Nepomuckého.
10. Lev je vyobrazen jako domovní znamení nad vchodem do lékárny U Zlatého lva čp. 29 a na štítu sousedního pseudobarokního domu čp. 30 na Velkém náměstí.
11. Městský lev je umístěn na bleskosvodu nad bání s lucernou na věži bývalé radnice čp. 124 na Malém náměstí.
12. V Úzké ulici je lev vyobrazen jako cechovní řeznické znamení na domě čp. 206 a pravděpodobně jako domovní znamení na sousedním domě čp. 207.
13. V Zieglerově ulici shlíží lev z dílny sochaře Františka Wagnera ze střechy Základní školy a mateřské školy Jana Pavla II. čp. 230.
14. Ve Špitálské ulici zdobí lev nároží domu čp. 150.

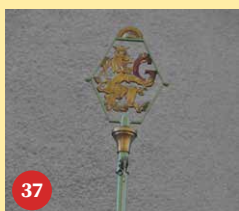
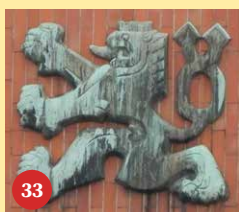
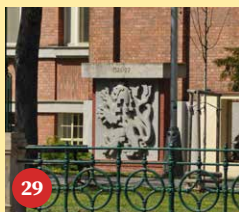
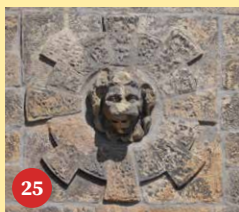
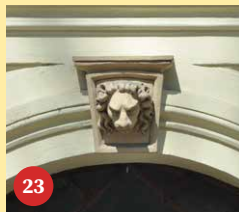
Velká lví stezka v moderním centru města

15. Průčelí domu čp. 556 naproti Adalbertinu na třídě Československé armády doplňují dvě lvíce nesoucí dítě.
16. Nad vchodem do Adalbertina na třídě Československé armády čp. 300 je umístěna lví hlava v klenáku, městský lev je ve štítu budovy.
17. V přilehlých Žižkových sadech naleznete městský znak na soklu sochy Jana Žižky z Trocnova.
18. Státní lev autora Vincence Makovského je vyobrazen u vchodu do budovy Magistrátu města na třídě Československé armády čp. 408.
19. Na začátku Pospíšilovy třídy čp. 289 můžete spatřit českého a městského lva v oválných štítech, které nesou dva putti.
20. Na Pospíšilově třídě je malý státní znak první republiky autora Josefa Škody na fasádě Střední průmyslové školy stavební.
21. Na budově Hotelové školy na třídě Československé armády čp. 274 je městský lev v segmentovém štítu a dvě lví hlavy vedle okna v 1. patře.

22. Státní lvi dominují na postranních křídlech budovy Krajského soudu na třídě Československé armády čp. 218.
23. Lví hlavu lze spatřit na klenáku nad vchodem do domu čp. 255 v Komenského ulici.
24. Na Brněnské ulici čp. 647 jsou dva lvi vyobrazeni v reliéfu jako štítonoši koželužských symbolů na budově Střední průmyslové školy.
25. Lev pocházející z bývalé Jiřkovy kašny na Velkém náměstí sedí na atice budovy Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, uvidíte ho z teras. Z Komenského ulice můžete spatřit další vyobrazení: městského lva na původní pivovarské zdi, několik lvích hlav u sochy Gambrina a dokonce jako ozdoby jeho bot.
26. Městský lev ve štukem bohatě zdobené kartuši dominuje nároží domu čp. 466 v ulici Chmelova.
27. Na Labské hydroelektrárně naleznete hned tři městské lvy – dva na věži pod hodinami a jednoho na budově ve dvoře.
28. Na boku nedalekého areálu Základní školy a Materské školy Josefa Gočára se nachází městský lev.
29. Před budovou Gymnázia J. K. Tyla na Tylově nábřeží je umístěna deska se státním znakem od Otto Gutfreunda.
30. Dvě sfingy a lví hlavu spatříte před vchodem do budovy Univerzity Hradec Králové na náměstí Svobody.
31. V Nerudově ulici na domě čp. 716 poblíž Sboru kněze Ambrože naleznete českého lva za reliéfem Jana Žižky.
32. Na Gočárově třídě vedle štítu na domě čp. 542 dobrým okem zahlédnete dva městské lvy.
33. Domy čp. 820 a 289 (budova Komerční banky) na náměstí Osvoboditelů zdobí kovová plastika a reliéf lva.
34. V Divišově ulici na domě čp. 829 drží postava muže štít s vyobrazením městského lva.
35. Hotel Okresní dům v Palackého ulici čp. 409 zdobí sgrafito na stěně a sfingy na atice.
36. Na střeše budovy Muzea východních Čech jsou dva lvi držící písmeno G, můžete je vidět z Palackého ulice. Několik lvů se nachází i v interiéru muzea.
37. V Palackého ulici čp. 626 na budově Infocentra Hradec Králové je vyobrazen městský lev na zakončení vlajkového stožáru. Podobně také na nedalekém Pražském mostě.
38. Na Weinhengstově domě čp. 310 na Eliščině nábřeží lze vidět na fasádě městského lva s nápisem Hradec Králové a českého lva nad sochou královny Elišky.

Pokud vás ještě hledání lvů neomrzelo, pokračujte do vzdálenějších částí města:

39. Na Riegerově náměstí je český lev umístěn nad vchodem do budovy hlavní pošty a v sousední budově hlavního nádraží ve vitráži nad východem.
40. U kaple na Rožberku na Slezském Předměstí stojí lev jako symbol evangelisty sv. Marka.

Procházka po hradeckých

mostech

str. 26 - 31

parcích a sadech

str. 32 - 35

historických školách

str. 36 - 39

SLEZSKÉ PŘEDMĚSTÍ

ORLICKÁ KOTLINA

MALŠOVICE

0 200 m

17. listopadu

0 200 m

Procházka po hradeckých mostech

Hradec Králové je městem na soutoku řek Labe a Orlice. Při procházkách po nábřežích můžete obdivovat unikátní kolesové parníky, nábřežní promenády, mnohokrát do roka oživé společenským děním, mosty různých architektonických slohů, procházkové korzo na náplavkách či segmentový jez „Hučák“. Za návštěvu stojí i výstavní budova Muzea východních Čech, expozice malé vodní elektrárny, nádherné Jiráskovy sady na soutoku Labe a Orlice i neregulované přírodní říční břehy obou řek.

Mosty přes Labe (po proudu)

1. Silniční most "Kameňák" na Pláckách

Secesní železobetonový obloukový most s betonovými parapetními zídkami postavený v letech 1912-13 podle návrhu Františka Sandera. Mostní konstrukci tvoří jeden železobetonový oblouk. Most je kulturní památkou.

Tip: Na levém břehu začíná 26 km dlouhá cyklostezka Hradec Králové – Kuks, která je součástí dálkové cyklotrasy Labská stezka.

2. Železniční most Věkoše

Původní ocelový most na železniční trati Hradec Králové – Týniště nad Orlicí se dvěma příhradovými nosníky a dolní mostovkou byl postaven v roce 1874. Mostní konstrukci tvořily nýtované pravoúhlé rámy, které vynášely mostovku. Konstrukci stávajícího mostu z roku 1938 tvoří dva oblouky, na kterých je na svislých nýtovaných táhlech zavěšena mostovka.

Tip: Most je opatřen lávkou pro pěší.

3. Labský most

Most byl postaven v letech 1972-74. Mostní konstrukci středního pole nad řekou tvoří dva železobetonové dodatečně předpjaté ploché oblouky, podélně od sebe oddělené a podepřené na každém břehu šikmým pilířem.

Tip: V letní sezóně kotví nedaleko mostu u pravého břehu labské kolesové parníčky a na náměstí 5. května je v provozu dětská železnice na přibližně 430 metrů dlouhém okruhu.

4. Lávka přes Labe

Stavba lávky pro pěší a cyklisty proběhla v letech 2021-23 podle návrhu architektů Libora Kábrta, Martina Elicha a Gabriely Elichové. Konstrukce lávky je tvořena kombinací železobetonové desky mostovky (jednotlivé segmenty jsou vyrobeny z vysokohodnotného betonu UHPC), asymetricky rozdělené pilířem umístěným na Eliščině nábřeží a dvojicí předpínacích lan a ocelových žeber. Jejím vybudováním došlo k propojení širšího centra města s rozvíjející se lokalitou Aldis.

Tip: Na dohled od lávky můžete využít k relaxaci odpočinkové schody a molo.

5. Mostek přes Piletický potok

Secesní železobetonový mostek od Františka Sandera byl postaven v roce 1914. Až do počátku 70. let 20. stol. v tomto místě ústil do Labe Piletický potok, jehož koryto však bylo při stavbě Gočárova okruhu odkloněno severněji (dnes se do Labe vlévá o cca 500 metrů dříve proti proudu).

Tip: Za mostkem se nacházejí Městské lázně – Aquacentrum s dosud funkční technickou památkou – umělým vlnobitím, postavené podle návrhu architekta Oldřicha Lisky.

6. Tyršův most

Funkcionalistický železobetonový most z let 1932-33 postavený podle návrhu Josefa Gočára u Muzea východních Čech. Mostní konstrukci tvoří dva hlavní paralelní oblouky o rozpětí 40 m, které podpírají prostřednictvím svislých podpěr – desek mírně klenutou mostovku.

Tip: Na pravém břehu je možné sestoupit na náplavku až k hladině řeky a pokračovat k Pražskému mostu a dále k mostu u Labské vodní elektrárny, zvanému “Hučák”.

7. Pražský most

Ocelový příhradový most s ocelovým zábradlím postavený v letech 1910-12 podle návrhu Jana Kotěry na místě původního pevnostního mostu. Mostní konstrukci hlavního mostního pole tvořil původně konstrukční systém tříkloubový, který byl v 80. letech 20. stol. změněn na systém dvoukloubový. Součástí mostu jsou oblouky s osvětlením, vlajkové stožáry a kiosky na pravém a levém břehu. Most je kulturní památkou.

Tip: Na pravém břehu se nachází funkcionalistický komplex Gočárových škol.

8. Most u Labské vodní elektrárny, zvaný “Hučák”

Secesní betonový most o třech polích s pohyblivým segmentovým jezem a hydroelektrárnou byl postaven podle návrhu Františka Sandera v letech 1909-10. Součástí mostu je kovové zábradlí s betonovými sloupky a nástavba pilířů pro manipulaci s jezem. Původní most zvaný Hučavý most, vedoucí přes jez, který stál 150 m výše proti proudu řeky, byl zbořen roku 1908.

Tip: Elektrárna je dosud funkční a v budově sídlí Informační centrum Obnovitelné zdroje s interaktivní expozicí, laboratoří a virtuální realitou, které pořádá i prohlídky původní strojovny.

9. Most u soutoku Labe a Orlice

Silniční most postavený v letech 1967-71 nahradil původní provizorní most typu Bailey. Jeho konstrukci středního pole nad řekou tvoří dva železobetonové dodatečně předpjaté ploché oblouky o rozpětí přemostění 130 m, podepřené na každém břehu párem šikmých pilířů. Kratší krajní mostní pole na pravém a levém břehu tvoří nízký půloblouk.

Tip: Z mostu je nádherný výhled na soutok Labe a Orlice a vzdálené dominanty města.

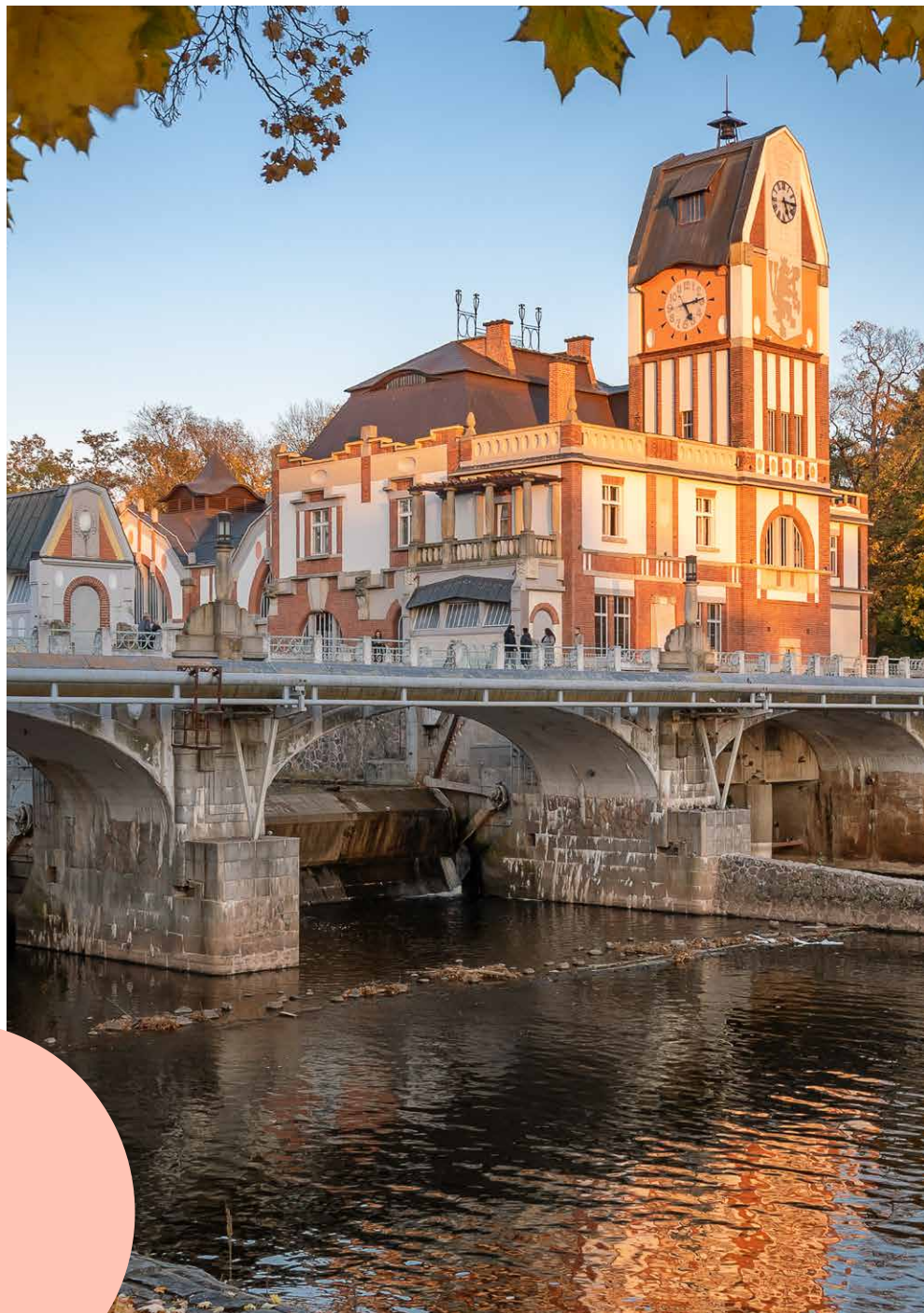

10. Železný jednoobloukový most ve Farářství

Jedná se o ocelový most o jednom poli nesoucí potrubí horkovodu. Po stranách mostu jsou lávky pro pěší. Mostní konstrukci tvoří dva ocelové oblouky, na kterých je zavěšena prostřednictvím šikmých kruhových táhel mostovka.

Tip: Přibližně půl kilometru po proudu řeky na levém břehu Labe u slepého ramene narazíte na NUUK - saunu a osvěžovnu.

Mosty přes Orlici (proti proudu)

11. Lávka přes Orlici

Lávka pro pěší a cyklisty byla postavena v roce 2012 podle návrhu Mírko Bauma. Jedná se o ocelovou věšadlovou konstrukci o jednom mostním poli. Lávka spojuje centrum města s areálem Univerzity Hradec Králové. V sousedství lávky se zachoval pevnostní koridor - dvojice bran propojená opěrnou zdí.

Tip: Na protějším břehu lze navštívit Jiráskovy sady a dojít až na soutok Labe s Orlicí.

12. Moravský jez přes řeku Orlici

Ocelový most s ocelovým zábradlím s litinovými sloupky postavený v letech 1913-14 na místě pevnostního mostu podle návrhu Františka Sandera. Současně se stavbou mostu byl postaven jez a hydroelektrárna. V roce 1953 byl přestavěn a v roce 1994 byl rozšířen. Mostní konstrukci o třech polích tvoří ocelové plnostěnné přímé nosníky podpírané pilíři. Třetí mostní pole je železobetonové. Most je kulturní památkou.

Tip: Nedaleko mostu stojí monumentální budova Studijní a vědecké knihovny.

13. Malšovický most

Funkcionalistický železobetonový obloukový most s mezilehlou mostovkou byl postavený na staré cestě do Malšovic v roce 1925. Mostní konstrukci o jednom poli tvoří pár železobetonových oblouků, které částečně pronikají mostovkou zavěšenou na železobetonových obdélných táhlech a postranní lávky pro pěší na trojúhelníkových železobetonových konzolách.

Tip: V blízkosti mostu se nachází areál Koupaliště Flošna a Multifunkční aréna.

14. Orlický most

Most byl postaven v letech 1978-80. Mostní konstrukci středního a kratších krajních mostních polí na pravém a levém břehu tvoří dva přímé trámy z prefabrikovaných železobetonových předpjatých prvků podepřené u břehu železobetonovými pilíři. Na pravém a levém břehu jsou pak umístěna kratší krajní mostní pole.

Tip: Z mostu jsou vidět osvětlovací panely Multifunkční arény, které jsou díky svému tvaru známé jako tzv. „hradecká lízátka“. V letech 2022-23 stadion prošel celkovou rekonstrukcí.

15. Bailey most zv. „Klapák“

Ocelový provizorní příhradový most typu Bailey Bridge postavený v letech 1947-48 pochází převážně z poválečné pomoci UNRRA. Most navrhl Donald Bailey, civilní pracovník na britském ministerstvu války, který byl za návrh mostu povýšen do rytířského stavu. Most mnoho let sloužil i pro automobilovou dopravu, v současnosti jen pro pěší a cyklisty. V letech 2022-23 most prošel celkovou rekonstrukcí.

Tip: Most leží na území přírodního parku Orlice. V sousedství se nachází Rekreační a sportovní centrum Slezská plovárna se saunou a půjčovnou sportovního a vodáckého vybavení.

16. Most Plukovníka Šrámka ve Svinarech

Most z roku 2018 o rozpětí 75 metrů má dva jízdny pruhy a po jedné straně chodník. Nahradil ocelový příhradový most z roku 1907, který měl uprostřed kamenný pilíř a byl postaven na místě původního dřevěného mostu z roku 1869.

Procházka po hradeckých parcích a sadech

Symbodem urbanistického uspořádání města Hradce Králové je schéma regulačního plánu architekta Josefa Gočára (1880-1945) z let 1926-28 s charakteristickým prolínáním zelených klínů do zástavby. V této době již byla většina městských parků založena. K založení prvního neveřejného parku pro důstojníky na soutoku řek Labe a Orlice přispěla válka 1866, která časem přinesla definitivní zánik barokní pevnosti. Zakládání veřejné zeleně je spojeno s činností okrašlovacího hnutí, jehož počátky sahají do 60. let 19. stol. V roce 1886 byl založen první veřejný park – Vonešovy sady, později přejmenované na sady Vítězslava Nováka.

1. Jiráskovy sady

Sady vznikly v letech 1867-68 po prusko-rakouské válce na místě generálské zahrady jako neveřejný důstojnický park podle plánů zahradního architekta Františka Thomayera. Po pádu Rakouska-Uherska byl park přejmenován na Jiráskovy sady. V roce 1926 bylo zřízeno rozárium a alpinium. V sadech se nachází restaurační pavilon (nyní Střední škola vizuální tvorby) dle projektu architekta Jana Rejchla (1932-33), sousoší soutoku Labe s Orlicí od sochaře Josefa Škody (1934) a dřevěný kostel sv. Mikuláše z počátku 17. století, převezенý ze Slovenska v roce 1935 jako památka padlých legionářů. V sadech jsou dochovány pevnostní prvky a je zde i oblíbené dětské hřiště.

2. Park u zdravotní školy (nyní Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové)

V areálu c.k. Reálné školy postavené v letech 1871-74 dle projektu Václava Webera byla od počátku systematicky budována botanická zahrada. Žáci i profesori tehdejší reálky pěstovali v zahradě sazenice, které následně dobrovolníci z okrašlovacího spolku vysazovali po městě. V průběhu prusko-rakouské války roku 1866 byli v prostoru pozdější zahrady pohřbíváni zemřelí z pevnostního obvodu. Poblíž parku se nachází Labyrint Divadla Drak.

3. Vonešovy sady (dříve sady Vítězslava Nováka)

První veřejný park založený v letech 1886-87 péčí Spolku pro okrašlování a ochranu domoviny v Hradci Králové. Pískovcový obelisk vztyčený roku 1889 připomíná Jana Voneše (1841-88), sekretáře c. k. soudu, propagátora okrašlovacího hnutí a zakladatele okrašlovacího spolku (1885), po němž byl park pojmenován. V roce 1866 byli na tomto místě pochováváni vojáci zemřelí v pevnosti na zranění z prusko-rakouské bitvy. Přes Moravský most vede už jen krátká cesta ke koupališti Flošna a Multifunkční aréně.

4. Kubištovy sady

Sady založené v roce 1909 se nachází v sousedství Ústavu hluchoněmých a kláštera školských sester Notre Dame v prostoru bývalých pevnostních valů a zátopové kotliny. Na východní straně zátopového území se klikatil vodní příkop lemovaný tzv. Slezskou silnicí („císařská cesta“), jejíž trasu dnes v sadech připomíná nezvykle se vinoucí pěšina. Během druhé světové války byl v jižní části sadů zřízen veřejný protiletectký kryt, vstup/východ naznačují dva železobetonové panely. Současné pojmenování získaly v roce 1992 podle kubistického malíře a grafika Bohumila Kubišty.

5. Žižkovy sady

Nachází se v prostoru bývalého vojenského cvičiště pod terasami starého města. Sady byly založeny v letech 1904–06 dle plánů zahradního architekta Františka Thomayera, na realizaci výsadby se významnou měrou podílel královéhradecký okrašlovací spolek. Roku 1933 byl odhalen pomník Ladislava Jana Pospíšila z dílny akademického sochaře Josefa Škody upomínající na počátky bourání pevnosti v roce 1884. Západní část s pomníkem Jana Žižky z Trocnova byla připojena teprve v polovině 20. století, roku 1971 bylo v souvislosti s instalací pomníku obnoveno starší pojmenování Žižkovy sady.

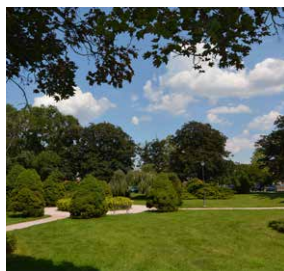
6. Šimkovy sady

Sady byly založeny v pevnostní záplavové kotlině Piletického potoka. Prvky bývalé pevnosti jsou v sadech zakomponovány dodnes. Na realizaci parku se v letech 1932–35 podílel architekt Josef Gočár se svým ateliérem. Od roku 1990 nesou sady jméno Karla Šimka, který padl v protinacistickém odboji. Sady prošly v letech 2012–13 celkovou revitalizací dle návrhu architekta Pavla Zadrobílka a společnosti Florart. Nachází se zde šest kilometrů stezek vhodných pro pěší, cyklisty i in-line bruslaře, dvě dětská hřiště, skatepark, parkové grily a občerstvení v původním objektu rotundy.

7. Sadová úprava náměstí 5. května

Severní frontu náměstí 5. května tvoří unikátní funkcionalistický palác Novákových garáží projektovaný počátkem 30. let 20. stol. architektem Josefem Fňoukem, který navrhl také úpravu přilehlého prostranství dnešního náměstí 5. května. Josef Gočár navrhoval do centrálního prostoru náměstí umístit objekt divadla, avšak od tohoto záměru bylo definitivně upuštěno v 50. letech 20. století. V letní sezóně je za příznivého počasí v provozu dětská železnice na přibližně 430 metrech dlouhém okruhu a u nedalekého břehu Labe kotví labské kolesové parníčky.

8. Sady architekta Lisky

Sady založené v letech 1940–41 se nalézají v areálu otevřených domovních bloků vybudovaných spolu se Sborem kněze Ambrože. Josef Gočár tu postupně vytvořil svěbytnou urbanistickou kompozici s kostelem ve vrcholu a zástavbou obytných domů tvořících pomyslné odvěsný rovnoramenný trojúhelník. Na realizaci jednotlivých domů se podíleli významní architekti např. Jindřich Kulka a Oldřich Liska. Liskova funkcionalistická vila s ateliérem (čp. 824) představuje jeden z vrcholů jeho tvorby a od roku 2018 je kulturní památkou.

Významné stromy v hradeckých parcích

Liliovník
tulipánokvětý

Liliodendron
tulipifera

Jinan
dvoulaločný

Ginkgo
biloba

Jírovec
maďal

Aesculus
hippocastanum

Jasan
ztepilý

Fraxinus
excelsior

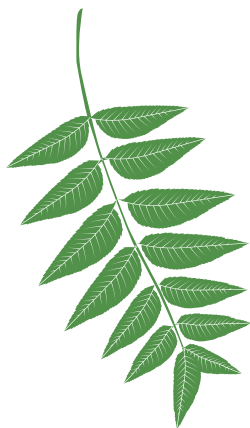

1 Jiráskovy sady

2 Park u zdravotní školy

3 Vonešovy sady

4 Kubištovy sady

**Ořešák
černý**

Juglans
nigra

**Dub
bahenní**

Quercus
palustris

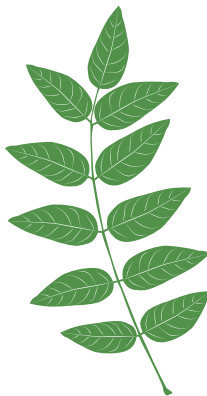
**Dub
uherský**

Quercus
frainetto

**Jerlín
japonský**

Sophora
japonica

**Katalpa
trubačovitá**

Catalpa
bignonioides

5 Žižkovy sady

6 Šimkovy sady

7 sadová úprava
náměstí 5. května

8 Sady architektka Lisky

Procházka po historických školách

Školní budovy jsou jedním ze symbolů rozvoje města Hradec Králové po osvobození ze svírajícího sevření barokním opevněním. Ještě za existence pevnosti město nápísem “Zdaru mládeže a rozkvětu vědy“ v budově reálného gymnázia v roce 1874 naznačilo směr svého snažení. Stavebníkem školních budov v průběhu dalších necelých 90. let byl mimo města i stát a církevní organizace, ale město jim vždy poskytovalo výraznou podporu.

Tematice hradeckého školství se věnuje také publikace autorky Pavly Koritenské s názvem Cesta dívek za vzděláním, vydaná v roce 2013 Muzeem východních Čech v Hradci Králové.

1. Rašínovo státní gymnázium (Rašínovo státní československé gymnázium), nyní Gymnázium J. K. Tyla

Budova byla postavena v letech 1925-27 podle návrhu Josefa Gočára ve stylu české architektonické moderny, kombinující režné cihelné zdivo s převažujícím vertikálním členěním a tvrdou kontrastující omítkou. Objekt doplňují dvě umělecká díla z výzdoby československého pavilonu na mezinárodní výstavě dekorativních umění v Paříži v roce 1925 - socha Vítěze od Jana Štursy a reliéf se státním znakem od Otto Gutfreunda. Areál tvoří mimo oplocení také tělocvična a samostatně stojící vila ředitele.

2. Masarykovy obecné a měšťanské školy

Budova byla postavena v letech 1925-28 podle návrhu Josefa Gočára jako součást areálu škol na půdorysném tvaru písmene U. Její protější budova, symetrická podle podélné osy areálu procházející mateřskou školou, byla postavena až po 2. svět. válce. Budova je postavena ve stylu české architektonické moderny, kombinující režné cihelné zdivo a tvrdou kontrastující omítkou. Hlavním prvkem jsou horizontální sdružená okna, jako předznamenání dalšího Gočárova architektonického vývoje. Oproti sousední budově gymnázia již ve velmi střídém členění.

3. Základní škola Zálabí, nyní Základní škola a Mateřská škola Josefa Gočára

Budova tvoří druhou část architektonického návrhu areálu škol architekta Josefa Gočára. Byla postavena v letech 1956-59 podle návrhu architekta Václava Rohlíčka, který citlivě respektoval Gočárův urbanistický záměr a architektonický výraz celého areálu.

V blízkosti školy na břehu Labe se nachází veřejné parkourové hřiště. Vedle překážek na parkour jsou jeho součástí i workoutové prvky.

4. Mateřská škola, nyní Školní jídelna Základní školy a Mateřské školy Josefa Gočára

Mateřskou školu v areálu Masarykových škol postavenou v roce 1928 navrhl Josef Gočár jako první stavbu svého závěrečného období architektonické tvorby v Hradci Králové - funkcionalismu. Lze ji pokládat za opomíjený architektonický „šperk“ tvořící osu areálu škol. Ačkoliv se z ulice tváří nepřístupně, do vnitřního prostoru polouzavřeného bloku škol se otevírá do „všech“ stran otevřenou terasou. Budova svým původním vzhledem připomínala palubu a kapitánský můstek zaoceánského parníku, jehož součástí byl do 2. poloviny 20. století i vysoký komín.

5. Státní odborná škola koželužská, nyní Střední průmyslová škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Hradec Králové

Budova školy byla postavena v letech 1923-24 podle návrhu architekta Josefa Gočára. Autorem soch koželuha a jircháře z roku 1930 umístěných u hlavního vchodu je sochař Josef Škoda. Areál školy zahrnoval školní budovu, cvičnou koželužnu a samostatný dům ředitele. Budova je postavena ve stylu české architektonické moderny.

6. Borromaeum, nyní Biskupské gymnázium Bohuslava Balbína

Pro chlapecký církevní internát byla v letech 1900-02 postavena stavitelem Viktorem Weinhengstem nová monumentální budova podle jeho vlastního návrhu. Symetrická dvoupatrová budova s klasicistním tvaroslovím s bosovaným přízemím je členěna vysokým pilastrovým řádem podle nabídky stavitele v „levnějším barokním stylu“ na rozdíl od dosavadních školských budov stavěných v „nákladném renesančním stylu“.

7. Reálné gymnázium, nyní Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola

Budova reálného gymnázia byla postavena podle návrhu Karla Webra 1871-74 na místě bývalého vojenského skladiště na půdorysu písmene E jako první velká veřejná stavba v novorenesančním stylu, který charakterizují průběžné a nadokenní římsy, hlavní římsa s konzolami, girlandy a dvojice pilastrů s kladím. Centrem budovy je pozoruhodné trojramenné schodiště s litinovými sloupy a okenními rámy.

8. Odborná škola pro umělecké zámečnictví, nyní Hotelová škola Hradec Králové

Objekt budovy školy byl postaven podle návrhu Tomáše Suhrady v letech 1892-93 v novorenesančním stylu a stal se první stavbou dokončenou podle regulačního plánu z roku 1890. Uliční průčelí završuje na středním rizalitu dominantní kopule. Kovaná vrata, nárožní lucerny, mříže a ostatní zámečnické práce jsou dílem žáků a učitelů školy. V roce 1894 se budova školy stala prostorem velké hospodářské, průmyslové a národopisné výstavy.

9. Drtinovy obecné a měšťanské školy, nyní Gymnázium B. Němcové

Monumentální budova školy byla postavena v letech 1896-99 v novorenesančním stylu podle návrhu Václava Bohníka a Tomáše Suhrady. Dvě nestejně dlouhá křídla do ulice Pospíšilovy a ulice Šimkovy jsou spojeny třetím zalomeným křídlem. Nároží hlavních křídel s bosovaným průčelím jsou zakončena mansardovými střechami, které tvoří dominantu školní budovy. Fasády člení trojúhelníkové frontony a římsy nad okny.

10. Ústav Hluchoněmých Rudolfinum, nyní Obchodní akademie, Střední odborná škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Hradec Králové

Nová budova Diecézního ústavu pro hluchoněmé děti byla postavena v letech 1901-02 v novobarokním stylu podle návrhu Arnošta Jenčovského na pozemku lemovaném vysokým plotem. Novobarokní tvarosloví symetrické budovy se projevuje nejenom v použitých architektonických prvcích, ale i kompozicí průčelí a vnitřním uspořádáním.

11. Státní průmyslová škola v Hradci Králové, nyní Střední průmyslová škola stavební

Budova byla postavena v letech 1929-31 podle návrhu Jana Rejchla. Charakteristickým výrazovým prvkem pro tuto budovu postavenou ve stylu funkcionalismu jsou do horizontálních pásů sdružená (pásová) okna a hladká fasáda bez dalších architektonických prvků mimo vstupního portiku. V interiéru jsou zachovány chodby a učebny včetně podlah a dveří, vestavěný nábytek v ředitelně, kanceláři a knihovně.

Škola v městské části Kukleny

12. Odborná škola rolnická a odborná škola hospodářská, nyní Střední odborná škola veterinární Kukleny

Autorem návrhu nové budovy pro Odbornou školu rolnickou a odbornou školu hospodářskou postavenou v letech 1921-23 je významný český architekt a profesor pražské techniky Theodor Peřík, přednosta ústavu zemědělského stavitelství na Vysoké škole zemědělského a lesnického inženýrství v Praze, který byl autorem vzorových zemědělských staveb.

Procházka po hradeckých

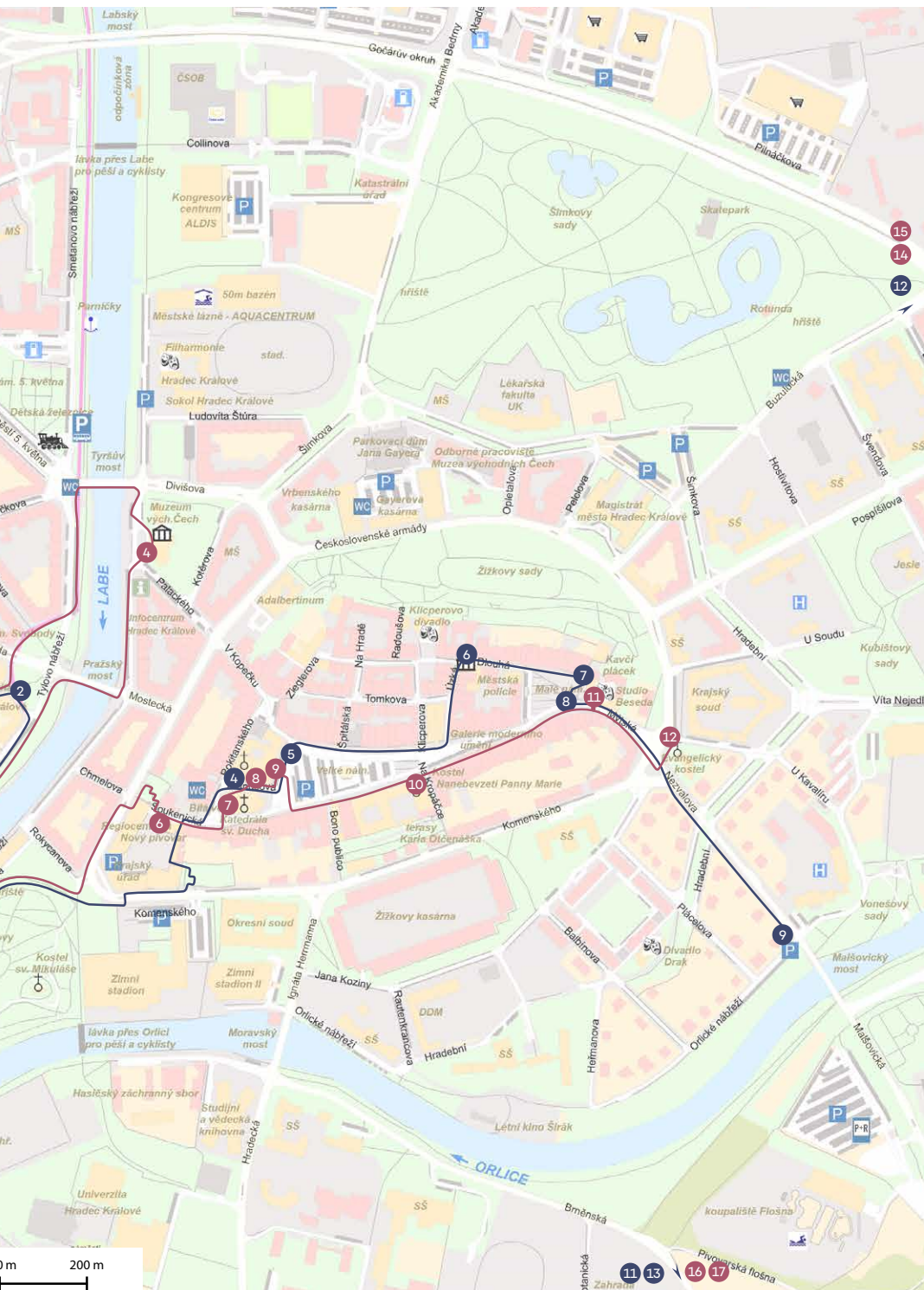
hodinách

str. 42 - 45

věžích a věžičkách

str. 46 - 51

0 m 100 m

Procházka po hradeckých hodinách

Čas byl, je a bude pro lidské pokolení důležitou veličinou. Pokud vás zajímají hodinové stroje, ciferníky a sluneční hodiny, vydejte se na procházku po hradeckých hodinách. Provede vás po zajímavých místech v centru města, a když budete mít chuť a čas, protáhnete si ji i do okrajových částí.

Podrobnější informace naleznete v publikaci *Sluneční hodiny v Královéhradeckém kraji* autora Miloše Noska, vydanou nakladatelstvím Helena Rezková v roce 2015.

1. Hodiny na věži hlavního nádraží

Budova hlavního nádraží byla postavena podle návrhu architekta Václava Rejchla v letech 1929–35. Sochařskou výzdobu běžců s pochodněmi vytvořil akademický sochař Josef Škoda. Věž s hodinami je 46 m vysoká. Ve tmě ručičky i čárky na ciferníku svítí. Projekt celkové rekonstrukce Riegrova náměstí, jehož je budova součástí, vznikl současně s projektem navazujícího Terminálu hromadné dopravy.

2. Sluneční hodiny na dvoře budovy Univerzity Hradec Králové, náměstí Svobody

Druhé nejstarší sluneční hodiny ve městě byly zhotoveny v roce 1911. Od té doby byly několikrát opravovány. Hodiny jsou umístěné na zdi směřující do dvorany, která je veřejnosti nepřístupná, lze je ale spatřit ze sousedního parčíku Pohádka nebo průzorem mezi stromy z uličky V Lipkách. Otázkou zůstává, kdo původní hodiny zhotovil a jakou technikou. Výtvarným námětem byla autorovi silueta královéhradeckého „starého náměstí“ z pohledu od kašny.

3. Hodiny na Labské elektrárně „Hučák“

Elektrárna na Labi byla postavena v letech 1909–12 podle návrhu arch. Františka Sandera v secesním stylu na půdorysu písmena L. Hodiny na elektrárně jsou původní. Z dostupné dokumentace víme pouze to, že v roce 1967 hodinový stroj prošel generální opravou. Štít věže s mansardovou střechou má pod hodinovým ciferníkem v omítkce provedený plastický znak města. V budově je umístěno Informační centrum Obnovitelné zdroje s interaktivní expozicí, laboratoří a virtuální realitou, které pořádá i prohlídky původní strojovny.

4. Hodiny na Bílé věži

Bílá věž dostavěná v roce 1596 je jednou z hlavních dominant Hradce Králové. Původní hodinový stroj z roku 1591 od mistra Vavřince z Nového Města pražského byl nahrazen v roce 1829 strojem od mechanika a hodináře Josefa Božka. Božkův hodinový stroj byl později restaurován a dnes je součástí expozice v Bílé věži. V současné době zajišťuje chod hodin na Bílé věži novodobý elektrický stroj. Číselníky se nacházejí na všech čtyřech venkovních stranách Bílé věže. Hradeckou zvláštností je, že velká ručička ukazuje hodiny a malá minutu.

5. Hodiny na radnici na Velkém náměstí

Hodiny (orloj), pocházející z kostela sv. Antonína zničeného Švédy, byly na nově vystavěnou vížku mezi radnicí a domem čp. 165 přeneseny v roce 1696. Na poloviční orloj je upravil hradecký hodinář Václav Čech. Kvůli chatrnosti a nebezpečí zřícení byla vížka po čase zbořena a hodiny umístěny uprostřed radniční střechy pod radničním kloboukem. V letech 1786-89 byly na radnici vystavěny dvě věže, na které umístil hodinář František Šmíd hodiny a cimbály z původní dřevěné vížky. Nyní se na věžích nachází elektrický stroj.

6. Sluneční hodiny na Rezidenci Šatlava, Dlouhá ulice čp. 101 - 103

Sluneční hodiny zdobí nádvoří historického objektu od roku 2007. Ve spodní části číselníku jsou rozmístěné římské číslice a půlhodinové značky. Ve střední části je vlastní číselník s hodinovými a půlhodinovými čarami. Tři kalendářní čáry jsou označeny symboly zvířetníkových znamení. U hyperbol, které odpovídají slunovratům, je uvedeno navíc kalendářní datum. Při slunečním svitu lze na hodinách odečíst kalendářní údaje (datum) z polohy stínu „válečku“ mezi těmito čarami. Nahoře jsou vlevo uvedeny zeměpisné souřadnice stanoviště hodin, vpravo iniciály tvůrců hodin.

7. Hodiny na radnici na Malém náměstí

V roce 1863 byla podle návrhu stavitele Dobrkovského vystavěna věž s hodinami, která je ukončena cibulovou bání s lucernou. Podnětem pro stavbu věže byly s velkou pravděpodobností právě chybějící hodiny. Původní hodinový mechanický stroj je uložený v Muzeu východních Čech v Hradci Králové, stejně tak jako druhý časoměrný stroj z počátku 20. století. Nyní se na věži nachází elektrický stroj i s novým ciferníkem.

8. Sluneční válcové výškové hodiny na Malém náměstí

Hodiny coby sochařsky pojatý interaktivní prvek autorů Jana Pospišila a Vlasty Samohrdové byly na Malé náměstí umístěny jako součást jeho rekonstrukce. Jedná se o válcové výškové hodiny, které pracují na principu měření výšky Slunce nad obzorem v různých ročních obdobích. Jsou pojaty interaktivně - každý si musí hodiny nejprve nastavit podle návodu na obruči na hodinách. Kvůli nutnosti natočit číselník ke Slunci je tento typ hodin znám především v přenosném provedení, kde se toto řešení pootočením závěsu. Provedením na pevném nepřenosném stanovišti jsou hodiny unikátní.

9. Sluneční hodiny na Orlickém nábřeží, Nezvalova ulice čp. 377

Nejstarší hradecké sluneční hodiny pocházejí z roku 1903. Jsou umístěny na vile, kterou nechal postavit Karel Viewegh. Nesou latinský nápis „Fiat voluntas tua“ (Buď vůle tvá). Pravděpodobně v roce 1969 byly předělány. Do října roku 2012 rozmístění číslic ve stuze číselníku neodpovídalo azimutu stěny. Po tehdejší opravě fasády z hodin zbyl jen ukazatel a plastická stuha. V květnu 2014 při opravě střechy došlo k nové malbě číselníku a byl osazen nový ukazatel. Hodiny jsou tak plně funkční.

Hodiny v okrajových částech města

10. Hodiny na klášterním kostele sv. Anny v Kuklenách

Kostel z let 1777-84 postavený podle návrhu architekta M. Walcha je pozdně barokní. Původně kostel řádu minoritů, kteří obývali přílehlou budovu. Kostel nerespektuje orientaci východ - západ, průčelí s dvěma věžemi zakončenými cibulemi směřuje k jihu do náměstí. Pro obyvatele rozbořeného Pražského Předměstí byla v roce 1776 založena na místě staré osady „Kuklena“ obec Kukleny.

11. Hodiny na kostele sv. Antonína Poustevníka na Novém Hradci Králové

Kostel je pozdně barokní, postavený v letech 1769–74 hradeckým městským stavitelem Františkem Kermerem. Hodiny byly na věž umístěny v roce 1791 a v roce 1904 byly nahrazeny novými. Stavba byla původně projektována jako špitální kostel. Objekt je situovaný k jihovýchodu jako orientační bod na staré císařské silnici. Obec Nový Hradec Králové byla založena roku 1766 pro obyvatele rozbořeného Slezského Předměstí.

12. Hodiny na kostele sv. Pavla na Pouchově

Během výstavby hradecké pevnosti byl kostel sv. Pavla v Hradci Králové (datován už před rokem 1510) rozebrán a přenesen na Pouchov. Na novém místě byl vystaven v letech 1780-91 stavitelem J. Kurzem, starší část ještě ve slohu barokním, mladší (1832-33) ve slohu raně klasicistním. Původní věž kostela byla přistavěna v letech 1832-33 a kostel byl rozšířen, nynější věž pak byla postavena roku 1868.

13. Sluneční hodiny před Hvězdárnou a planetáriem, Zámeček čp. 456

Zde se nacházejí dvoje hodiny: Číselník prvních, analematických slunečních hodin, má tvar neuzavřené elipsy a je opatřen číslicemi 4 až 20. Pro určení času je v ose elipsy umístěna kalendářní stupnice. Ta leží ve směru místního poledníku (spojnice sever – jih). Kolmý ukazatel pro odečtení časového údaje musí stát v poloze odpovídající kalendářnímu datu. Je velmi působivé, když je tímto ukazatelem pozorovatel – osoba; sám sobě si určí, kolik je hodin.

Druhé sluneční hodiny jsou ztvárněny zajímavou a jedinečnou formou - ve tvaru budíku. Jedná se o hodiny rovníkového typu, kdy rovina číselníku je rovnoběžná s rovinou rovníku. Odečítání času by měl zajistit kolmý ukazatel, který však z důvodu bezpečnosti u hodin trvale instalován není. Hodiny jsou funkční od jarní do podzimní rovnodennosti po celou dobu, kdy je slunce na obloze.

Sluneční hodiny na rodinných domech v obytných čtvrtích:

Kubelíkova ulice čp. 481, Kyjovská ulice čp. 566, Mandysova ulice čp. 1408, Ulice Miroslava Hájka čp. 356, Ulice Na Zahrádkách čp. 199

Procházka po hradeckých věžích a věžičkách

Věže a věžičky představují výrazné dominanty města i jednotlivých objektů. Věže, které nepatřily církvi a jednotlivým kostelům, byly většinou v majetku obce. V minulosti sloužily k různým účelům. Bývaly např. součástí opevnění - jako strážné věže, ohlašovaly se z nich troubením požáry, cimbálem čas, u některých bývaly celnice při vstupu do města, některé sloužily jako zvonice, skladiště nebo rezervoáry vody nebo v nich bývalo vězení.

1. Budova hlavního nádraží – Riegrovo nám.

Výstavba nové výpravní budovy žst. Hradec Králové hl. n. byla zahájena roku 1929. Autorem návrhu nádražní budovy je Ing. arch. Václav Rejchl. Hlavnímu průčelí nádražní budovy dominuje předsazená hranolovitá věž s hodinami. Na úrovni 4. patra je místnost s vodovodními armaturami a strojovna výtahu. Věž je ve vyšších podlažích řešena jako věžový vodojem s rezervoáry na pitnou a užitkovou vodu.

2. Kostel Božského srdce Páně – nám. 28. října

Stavba z let 1928-32 byla postavena podle návrhu architekta Bohumila Slámy na památku padlých vojáků královéhradecké diecéze v první světové válce. Reprezentuje funkcionalistický sloh, resp. jeho odnož konstruktivismus. Hranolová monumentální věž je ukončena šestimetrovým železobetonovým křížem. Ve zvonovém patře se nacházejí dva zvony.

3. Ambrožův sbor a kostel Církve československé husitské – Ambrožova ul.

Soubor budov pro Církev československou husitskou, tzv. Ambrožův sbor, byl postaven v roce 1926-29 podle návrhu architekta Josefa Gočára na trojúhelníkové parcele. Skládá se z kostela s věží, kolumbária, fary a diecézní budovy. Dominujícím prvkem celého areálu je 30 m vysoká hranolová věž, která stojí odděleně od vlastního sboru, ale je s ním ve výši 1. patra spojena krytým můstkem, kterým se vstupuje k varhanám. Věž slouží jako zvonice. V interiéru je možné vidět hradeckou koncertní zvonohru, která má celkem 50 zvonů a je tak největší koncertní zvonohrou v České republice.

4. Muzeum východních Čech (kupole) – Eliščíno nábřeží

Monumentální budova muzea byla realizována podle plánů arch. Jana Kotěry v letech 1908-12. Železná konstrukce kupole má tvar odstupňovaného komolého kužele, nahoře zasklený kruhový strop. Dekorativní doplňky na kupoli jsou dílem hradeckých klempířských mistrů Antonína Fišera a Antonína Faita, kteří provedli i běžné klempířské práce. Po celkové rekonstrukci pláště budovy je zpřístupněna terasa u kupole na střeše muzea.

5. Labská vodní elektrárna Hučák – Křižíkova ul.

Malá vodní elektrárna Hučák byla postavena v letech 1909-12 v secesním stylu. Na stavbě elektrárny se podíleli Jan Kotěra a Josef Gočár, hlavním architektem se stal František Sander. Příčné kratší křídlo s dominantní věží přiléhá k segmentovému jezu. Věž ukrývá tajemný hodinový stroj a zvon. Štít věže s mansardovou střechou má pod hodinovým ciferníkem v omítce provedený plastický znak města. V budově je umístěno Informační centrum Obnovitelné zdroje s interaktivní expozicí, laboratoří a virtuální realitou, které pořádá i prohlídky původní strojovny.

6. Vodní věž Kozinka – Pivovarské nám.

Původně tzv. Petrova nebo vodní věž se po požáru roku 1431, kdy vyhořela, nazývala po nové úpravě vodní věž Kozinka. Od konce 15. stol. se do ní přečerpávala voda z Labe a pak se dřevěným a později také litinovým potrubím rozváděla dál k pumpičkám. Voda nebyla filtrována a nijak upravována, byla kalná, potrubí se muselo často čistit, v zimě se pod rezervoárem ve věži topilo. Dnes je vodní věž Kozinka součástí budov Regiocentra Nový pivovar.

7. Katedrála sv. Ducha – Velké náměstí

Majestátní gotická cihlová stavba katedrálního kostela sv. Ducha byla založena roku 1307 královnou Eliškou Rejčkou. Požár v roce 1484 poškodil hlavně věže, které pak byly o patro zvýšeny a dostaly nové zvony. Jehlancový tvar střechy získaly věže až roku 1901. Nejstarší ze čtyř zvonů, Leopold (Dominik) je z roku 1485. Založením biskupství v roce 1664 byl kostel povýšen na katedrálu. V roce 2007 byly instalovány do královské předsíně busty českých královen Elišky Rejčky a Elišky Pomořanské.

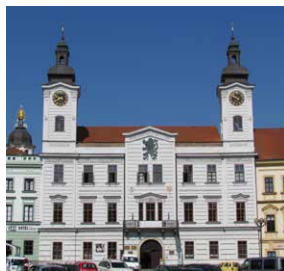
8. Bílá věž – Velké náměstí, Franušova ulice

Renesanční Bílá věž je nejvyšší dominantou města, z jejího ochozu se otvírá jedinečný pohled nejen na Hradec Králové, ale i na vzdálené Krkonoše a Orlické hory. Stavba byla zahájena z milodarů měšťanů roku 1574 a do dnešní podoby byla dokončena až roku 1729. Název získala díky zářící barvě hořického pískovce, který byl k její stavbě použit. Ve svých útroběch ukrývá třetí největší zvon České republiky Augustin, původní hodinový stroj Josefa Božka, unikátní skleněný model věže a moderní audiovizuální technologii.

9. Radnice čp. 1 – Velké náměstí

První zmínka o radnici je z roku 1418. Dřevěná věžička s hodinami byla vystavěna roku 1696 a nahrazena dvěma novými věžemi s hodinami, které byly uvedeny do chodu roku 1790. Po pozdně klasicistní přestavbě (1851-52), kterou prováděl stavitel Fr. Dobrkovský podle plánů architekta K. Wittmanna, byly v budově zřízeny úřadovny zemského soudu, okresního zastupitelství a hejtmánství.

10. Kostel Nanebevzetí Panny Marie – Velké náměstí

Kostel Nanebevzetí Panny Marie na Velkém náměstí je jednodílná stavba s párovými bočními kaplemi a bohatě zdobeným průčelím se dvěma postranními věžemi. Jezuité zahájili stavbu kostela podle projektu Carla Luraga v roce 1652 a obě věže byly vyzdvíženy již v roce 1661. Po požárech a historických událostech se dochoval pouze zvon zasvěcený Panně Marii v západní věži přilehlé k bývalé jezuitské koleji.

11. Bývalá radnice čp. 124 – Malé náměstí

Tento objekt tvoří dominantu Malého náměstí. Dnešní klasicistní podobu získal přestavbou v 19. století. V roce 1863 byla podle návrhu stavitele Fr. Dobrkovského vystavěna věž s hodinami, která je ukončena cibulovitou bání s lucernou. Podnětem pro stavbu věže byly s velkou pravděpodobností právě chybějící hodiny, neboť objekt sloužil v letech 1850-1932 jako městská radnice. V roce 1994 byla při rekonstrukci objektu stržena střecha i s věží a opětovně zhotovena. V makovici věže byl nalezen zatavený váleček s dokumenty z doby výstavby a také z doby opravy věže v roce 1972.

12. Kostel českobratrské církve evangelické – Nezvalova ul.

Areál evangelického kostela s věží a přílehlou farou byl slavnostně otevřen v roce 1912. Autorem návrhu je architekt Oldřich Liska, který navrhl netypickou secesní stavbu, ve které jsou obsaženy i prvky jiných stylů např. klasicismu, budova je zdobena florálními motivy i třemi velbloudy. Věž opticky rozděljuje kostel a faru. Zastřešení věže má tvarem připomínat husitskou helmici a její špička je ozdobena motivem palcátu.

Další věže a věžičky můžete objevovat v městských částech

13. Kostel sv. Petra - ul. Petra Jilemnického, Platiště

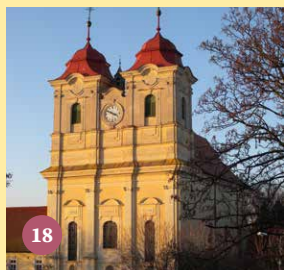
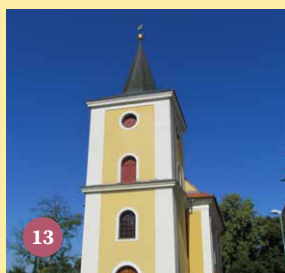
14. Kostel sv. Pavla - Velká ul., Pouchov

15. Kaple Neposkvrněného početí Panny Marie „na Rožberku“,
Slavičkova ul., Slezské Předměstí

16. Kostel sv. Antonína Poustevníka - Svatováclavské nám., Nový Hradec Králové

17. Věžový vodojem - Husova ul., Nový Hradec Králové

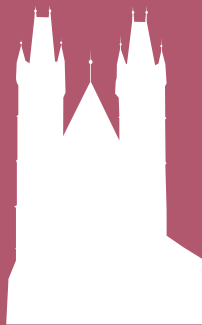
18. Kostel sv. Anny - Denisovo nám., Kukleny

72 m

48 m

46 m

45 m

8
Bílá věž

7
Katedrála
sv. Ducha

1
budova
Hlavního nádraží

2
kostel Božského
srdce Páně

Nejznámější hradecké věže a jejich výška

44,2 m

10 kostel Nanebevzetí
Panny Marie

43 m

16 kostel sv. Antonína

38,5 m

17 věžový vodojem

35 m

18 kostel sv. Anny

33 m

14 kostel sv. Pavla

31,5 m

4 kupole Muzea
východních Čech

Planetární a galaktická stezka

Stezky začínají na Novém Hradci Králové u budovy hvězdárny. Využijete-li městskou hromadnou dopravu, nasedněte na trolejbus č. 1 a vystupte na zastávce Kluky planetárium. Obě stezky připravila Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové ve spolupráci s Astronomickou společností v Hradci Králové. www.astrohk.cz

Planetární stezka

Planetární stezka je model naší sluneční soustavy v měřítku 1 ku 1 miliardě. Tomuto měřítku odpovídají zároveň rozměry těles (modelů Slunce a planet) i vzdálenosti, které mezi nimi musíte ujít. Na každé ze 13 zastávek najdete malou kuličku znázorňující planetu a příslušnou informační tabuli, na níž jsou uvedeny základní údaje a zajímavosti o dané planetě. Celková délka naučné stezky je 6,5 km, část prochází hradeckými městskými lesy.

Když se po stezce vydáte, seznámíte se nejen se vzdálenostmi, velikostmi a vlastnostmi těles sluneční soustavy, ale zároveň poznáte i malebnou krajinu městských částí Nový Hradec Králové, Zámeček, Roudnička a Kluky. Stezka vede od hvězdárny okolo rybníků Datlík, Cikán a Biřička, na konečnou linek MHD č. 1, 2 a 27 na Novém Hradci a případně až na lesní hřbitov.

Část Planetární stezky vedoucí mezi rybníky kopíruje dětmi oblíbená Vodnická stezka a narazíte zde také na naučné tabule o rybníční soustavě.

Zastávky: 1. Slunce, 2. Merkur, 3. Venuše, 4. Země, 5. Měsíc, 6. Mars, 7. Ceres, 8. Jupiter, 9. Halley, 10. Saturn, 11. Uran, 12. Neptun, 13. Pluto

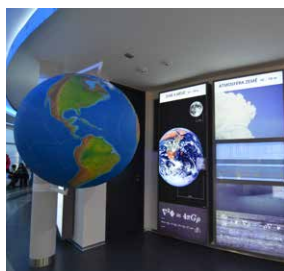
Galaktická stezka

Galaktická stezka zobrazuje jedenáct nejznámějších nebeských objektů v naší Galaxii (Mléčné dráze), a navíc jednu sousední galaxii Velké Magellanovo mračno. Zvolenému měřítku 1 ku 170 miliardám odpovídají vzdálenosti zastávek i rozměry objektů znázorněné na informačních tabulích. Celková délka naučné stezky je 9,5 kilometru.

Stezka vede od hvězdárny ke kostelu na Novém Hradci Králové, podél silnice, jež je známá panoramatickými výhledy do krajiny. Za dobrého počasí spatříte město Hradec Králové jako na dlani, v dále bojiště na Chlumu, Zvičinu, Krkonoše se Sněžkou, Orlické hory s Velkou Deštnou, Český ráj s Tábořem, Jestřebí hory se Žaltmanem, Broumovské stěny a Ostaš atd. Od kostela pokračuje stezka městskými lesy až k malebné obci Bělečko.

Zastávky: 1. Proxima Kentaura a Sírius, 2. Hvězdokupa Plejády, 3. Červený obr Antares, 4. Velká mlhovina v Orionu, 5. Prstencová mlhovina, 6. Mlhovina Trifid, 7. Krabí mlhovina, 8. Hvězdokupy chi a h Persei, 9. Kulová hvězdokupa M 22, 10. Kulová hvězdokupa M 13, 11. Centrální černá díra, 12. Velké Magellanovo mračno

Tip: Hvězdárna a planetárium nabízí prostorovou projekci hvězdné oblohy, naučné videofilmy, interaktivní i statické expozice a pozorování objektů večerní oblohy.

Zážitekové prohlídky

Poznávat město můžete nejen pěšky nebo na kole, ale také pohodlně z paluby vyhlídkového parníčku nebo ze sedadla turistického vláčku.

Komentované prohlídky města

Poznejte historické centrum Hradce Králové prostřednictvím komentovaných prohlídek, které přibližují bohatou historii města, jeho architekturu i zajímavé příběhy známých osobností. V nabídce jsou také speciální tematické prohlídky. Kompletní informace o rezervacích i aktuální nabídce jsou k dispozici na www.hkinfo.cz.

Zažijte Bílou věž jinak

Renesanční památka během roku nabízí kromě klasických prohlídek i jedinečné zážitky. Můžete zažít svítání na Bílé věži, noční prohlídky, zvonění na zvon Augustin, ceremoniál zvoníků i sezónní prohlídky spojené s tradicemi nebo oživené kostýmovanými postavami. Termíny prohlídek a rezervace na www.bilavez.cz.

Labské kolesové parníčky

Téměř hodinová okružní plavba na parničkách, které kotví na pravém břehu Labe naproti Městským lázním - Aquacentru, umožňuje originální pohled z vodní hladiny na hradecké dominanty a romantická zákoutí labských břehů. Více informací a rezervace na www.parlovlavbahk.cz.

PETROF Museum

Objevte více než 160 let historie světoznámé značky PETROF. Expozici provází audioprůvodce s vyprávěním Antonína Petrofa v podání herce Jana Bílka. Výstava představuje vývoj výroby klavírů od roku 1865 až po současnost. Součástí je také audiovizuální prvek, který promění hru na klavír v originální umělecké dílo, které si můžete nechat zaslat e-mailem jako vzpomínku na návštěvu. Více www.petrofmuseum.cz.

Divotvornosti

Autorská instalace v kostele sv. Mikuláše v Jiráskových sadech oživuje příběh této historické stavby moderní formou. Nabízí hravé, smyslové objevování genia loci, propojuje minulost se současností a zve k tichému zastavení i odhalování skrytých tajemství.

www.kostelsvatehomikulase.cz

Královéhradecký architektonický manuál

Unikátní online databáze dokumentuje moderní architekturu, známé stavby i dosud neobjevené a skryté klenoty, architekty, stavitele a cenná veřejná prostranství. www.kam.hradcekralove.cz

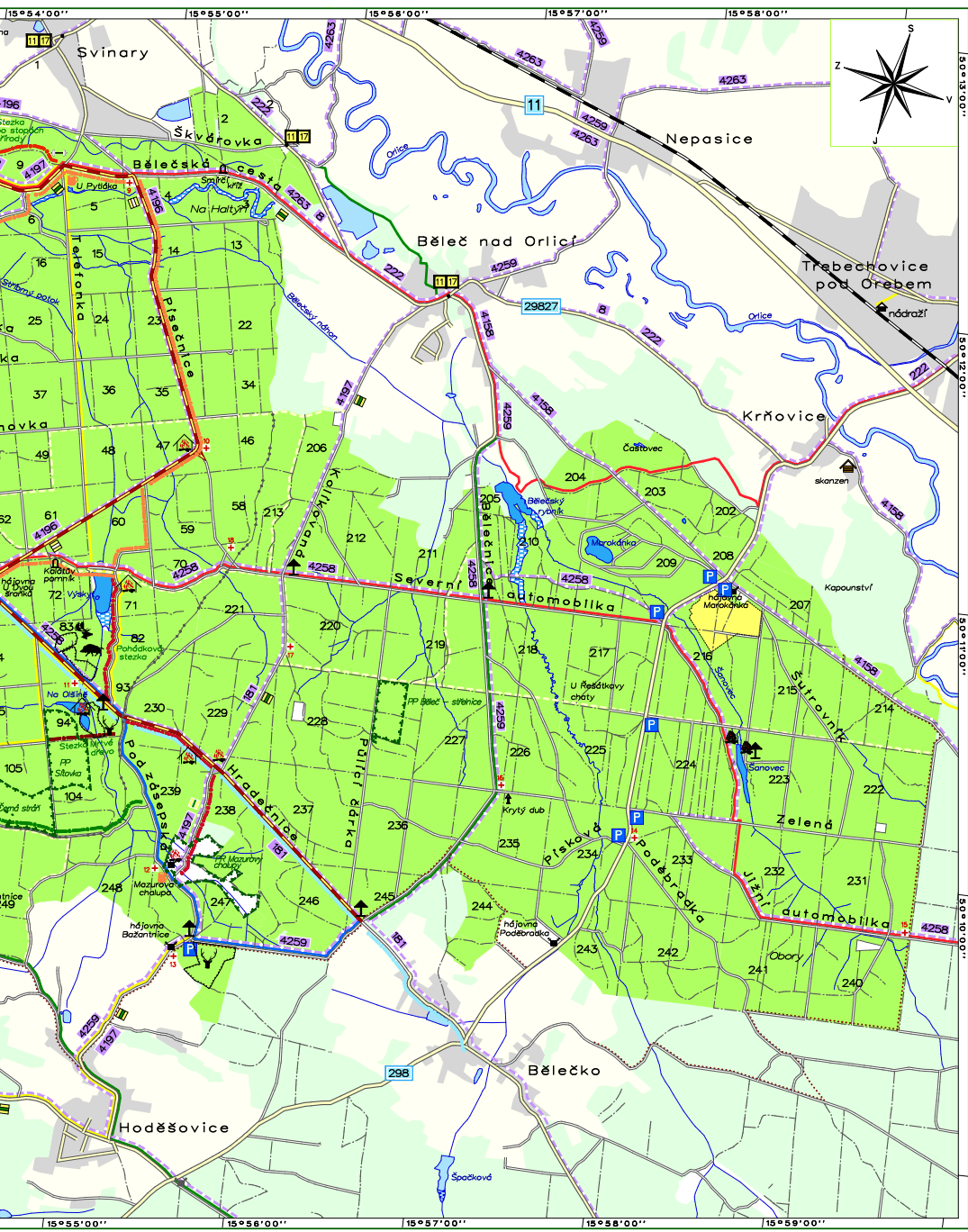

Ve spolupráci s platformou **SmartGuide** jsou k dispozici také audioprohlídky po Hradci Králové. Pro jejich využití je potřeba mít v mobilním telefonu či tabletu staženou aplikaci SmartGuide a připojení k internetu.

Legenda:	
	majetek města HK
	ve správě MLHK a.s.
	lesní majetek mimo správu MLHK a.s.
	vodní plochy
	intravilán obcí
	mokřad
	železnice
	veřejné komunikace
	lesní cesty zpevněné
	lesní cesty nezpevněné
	vodní toky
	plot
	turistické trasy
	cyklistické trasy
	In-line bruslení
	jezdecké trasy
	trasy pro vozíčkáře
	lyžařské běžecké trasy
	zastávka MHD
	atán
	parkoviště
	kryté, nekryté ohniště
	občerstvení
	body záchrany

Nautčné stezky:

- planetární
- galaktická
- pondácká
- vodnická
- naučná, funkce lesa
- stezka
- stezka po stopách přírody
- mrtvé stromy

Symboly:

- prasata
- jelení sika Dybowského
- jelení lesní a mlá
- cyklostezka vřánů
- koupaliště
- kemp
- sítěrný rybník
- paintballové hřiště
- 38 číslo leče
- lesní běžecká stezka
- lesní tělocvična
- park Na Větví

hranice přírodních památek a přírodních rezervací

0 0,5 1 1,5 2 2,5 3 km

Na základě podkladů Městských lesů Hradec Králové a.s. zpracoval Lesprojekt východní Čechy, s.r.o.

LESPPY JEK
LESNÍ PAMÁTKY A PŘÍRODNÍ REZERVACE

Stav: červen 2024

Stezky v městských lesích

Městské lesy jsou velmi oblíbeným rekreačním zázemím. Turistickou mapu městských lesů získáte v Infocentru Hradec Králové, v kempu Stříbrný rybník nebo si ji stáhnete na webu. Čekají vás naučné a pohádkové stezky, trasy různé náročnosti pro cyklisty, in-line bruslaře, sportovce a turisty, jezdce na koni. Dále obory se zvěří, rytířské hradiště, lesní posilovna, lesní běžecký okruh, lanový park, altány, lavičky a stolky pro chvíle odpočinku, v zimě pak upravené trasy pro běžkaře. V letním období si užijete koupání na Stříbrném rybníku nebo na Biřičce či grilovací siestu na některém z veřejných ohnišť. www.mestske-lesy.cz

Pohádková stezka

Unikátní pohádková stezka plná příběhů, které skrývají mnoho lesních ponaučení a tajemství. Trasa dlouhá přibližně 2,5 km se vine od Mazurovy chalupy a končí u rybníka Výskyt, kam často míří návštěvníci hledající originální cíl pro svůj výlet do přírody. Právě zde stojí socha Dubora – ducha lesa, který se stal symbolem propojení přírody a historie Hradce Králové. Na stezce se postupně seznámíte s pohádkami a postavičkami výtvarnice a spisovatelky Marty Pohnerové, jako jsou drak Větvička, kouzelník Šišule či borůvková víla. Jednotlivé příběhy doprovází dřevěné postavičky vyřezané místním řezbářem. Na začátku i na konci stezky můžete využít veřejné ohniště.

Vodnická stezka

Nenáročná trasa dlouhá asi 2 km začíná na hrázi rybníka Biřička a končí na břehu rybníka Datlík. Do malebné přírody hradeckých rybníků jsou zasazeny příběhy vodníků, čertů, mluvících rybek a dalších pohádkových bytostí od výtvarnice a spisovatelky Marty Pohnerové, jejichž sochy lemují celou stezku. Na začátku stezky u rybníka Biřička můžete využít veřejné ohniště.

Naučná stezka Funkce lesa

Naučná stezka lesa má návštěvníkům přiblížit funkce lesního celku. Začátek stezky naleznete na asfaltové lesní cestě Písečnici, kousek za odbočkou k rybníku Cesta myslivců. Trasa vás zavede k rozcestí U Křivé lípy, projdete kolem přírodní památky Černá stráž a svou pouť zakončíte na lesní cestě Podzásepská, kousek od Mazurovy chalupy. Cílem naučné stezky je seznámit veřejnost s tím, že les nedává jen dřevo a plody, ale má mnoho významných funkcí, které si často ani neuvědomujeme.

Stezka siluet

Na 500 m dlouhé stezce si můžete vyzkoušet, zda ptáčky české přírody poznáte podle jejich siluet. Podél stezky se také ukrývají makety zvířat žijících v městských lesích. Úvodní tabuli naleznete kousek od Zděné boudy na Havranově pěšině. Na posledním panelu u Rytířského hradiště si můžete ověřit, že jste našli všechny, a dozvědět se něco o maskování ve světě zvířat. Na začátku trasy u prvního panelu si stáhněte aplikaci Les poznání. U ptáčků načítejte QR kódy a získáte informace o jednotlivých druzích nebo si poslechněte jejich zpěv.

Naučná stezka Mrtvé dřevo

Dozvíte se, co se pod tímto pojmem skrývá, jaký význam v přírodě má, jaké organismy jsou na ně vázány nebo jakou roli hraje ve vývoji některých druhů živočichů a rostlin. Stezka prochází přímo přírodní památkou Sítovka, kterou naleznete na žluté turistické trase nedaleko rybníčku Na Olšině. Na stezku můžete také sejít z lesní cesty Podzásepské, která vede od asfaltové cesty Hradečnice k Mazurovým chalupám.

Stezka Po stopách přírody

Stezka seznámí návštěvníky s vybranými zvířaty žijícími v místních lesích a zajímavostmi na ekologická témata. Vede lesem ze zadní části kempu Stříbrný rybník a směřuje k občerstvení U Pytláka. Trasa je dlouhá 1 km a je vhodná i pro kočárky. Skládá se z šesti frotážových pultů s interaktivními prvky, v jejichž blízkosti bystré oči objeví šest maket ptáčků české přírody. Stezka je doplněna o mobilní aplikaci Lesní svět a pracovní sešit se zábavnými úkoly, který je možné získat na recepci kempu nebo je ke stažení na webu.

Asfaltový okruh

Trasa dlouhá 10,5 km je vhodná také pro in-line bruslaře a nabízí projíždku krásnou přírodou, mnoho odpočinkových míst, včetně krytého ohniště a venkovní posilovny nebo možnosti posilnit se v občerstvení U Vlka a U Pytláka. Začátečníci mohou využít 0,8 km dlouhou tréninkovou trasu, na které je rozšířena vozovka. Okruh začíná u Zděné boudy, kde naleznete tabule informující nejen o trase, ale také o koupi a správné údržbě in-linových bruslí. Na okruh se můžete napojit také u rekreačního areálu Stříbrný rybník.

Hippostezka od Zděné boudy

Trasa je dlouhá necelých 7 km a cestou si můžete prohlédnout Rytířské hradiště nebo se zastavit u rybníčku Češík a Kříž. Hippostezka je v terénu značena pomocí žlutých destiček s piktogramem jezdce na koni a v turistické mapce červenou tečkovanou čarou. Kromě uvedené hippostezky vede po jižní a východní hranici městských lesů rozsáhlá trasa doporučená jezdčům na koních. Stezka je naznačena v turistické mapce červenou tečkovanou čarou a v terénu písmeny HP na stromech.

Trasy pro vozíčkáře

Na turistické mapě městských lesů jsou vyznačeny oranžovou přerušovanou čarou. Trasa modrá je dlouhá 3 km, začíná na konečné autobusu č. 9 u Lesního hřbitova, vede k rozcestí ve Vlčích jamách, odtud pokračuje k dalšímu rozcestí U Dvou Šraňků, kde odbočí k rybníku Výskyt. Trasa červená je dlouhá 11 km, vede od konečné autobusů č. 1, 2 a 27 na Novém Hradci Králové, Přemyslovou ulicí přes lávku nad silnicí R 35 až k rozcestí ve Vlčích jamách, kde odbočí do Svinar a odtud pokračuje až k rybníku Výskyt.

Cyklovýlety na Hradecku

Městské lesy Hradec Králové

Městské lesy jsou protkány množstvím značených cyklotras. Bližší informace naleznete na stránce 58 – 59. Turistickou mapu městských lesů získáte v Infocentru Hradec Králové, v kempu Stříbrný rybník nebo si ji stáhnete na webu. www.mestske-lesy.cz

Cyklostezka Hradec Králové - Kuks

Dálková cyklotrasa č. 2 Labská stezka měří 1270 km od pramene až k Severnímu moři. Z Hradce Králové vede komfortní cyklistická magistrála až k baroknímu areálu Kuks v Podkrkonoší. Opačným směrem dojedete z Hradce Králové po cyklostezce do Vysoké nad Labem, odkud můžete pokračovat na hrad Kunětická hora. Hospitál Kuks je unikátní barokní komplex bývalých lázní, hospitálu s kostelem Nejsvětější Trojice a původní lékárnou, založený koncem 17. století Františkem Antonínem Šporckem. K návštěvě zve také lapidárium s původními sochami z dílny M. B. Brauna. Po trase můžete navštívit kapli Zjevení Páně ve Smiřicích, barokní stavbu s ojedinělým interiérem dokončenou kolem roku 1711. Za návštěvu stojí také Pevnost Josefov z 18. století, která patří k nejrozsáhlejším podzemním obranným systémům v Evropě. www.labska-stezka.cz

Archeocyklotrasa

Jednou z hlavních atrakcí Hradecka je Archeopark pravěku Věstary, ale významné archeologické lokality jsou i na dalších místech Hradecka. Můžete je poznat v rámci naučné archeocyklotrasy. Začátek trasy je v Hradci Králové u zimního stadionu a konec na nádraží ve Smiřicích. Trasa má 25 km a lze ji absolvovat i v protisměru. Dále je možné se z ní napojit na Labskou cyklotrasu a dokončit tak celý okruh. Na trase naleznete 14 infotabulí s mapkami, rekonstrukcemi a artefakty ve významných archeologických lokalitách Hradecka. Venkovní expozice archeoparku představuje ukázky pravěkých staveb. Vnitřní expozice je složená z částí podzemí – život- duchovní svět prehistorických lidí a zároveň přibližuje metody archeologické práce. www.archeoparkvestary.cz

Naučné stezky Chlum 1866

Návrsí Chlum a jeho okolí se stalo 3. 7. 1866 místem jedné z největších bitev 19. století v Evropě. Tato oblast je protkána naučnými stezkami i doporučenými cyklotrasami s informačními tabulemi, které vás seznámí se zajímavými místy a okolnostmi bitvy i s pomníky a památníky, které vznikly jako vzpomínka na ty, kteří zde položili své životy. Jako naučná cyklotrasa vznikla stezka „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - ústup rakouské armády“, která spojuje areál bojiště na Chlumu a Hradec Králové (www.hkregion.cz). V areálu naleznete naučné stezky a památníky, Muzeum války 1866 i vyhlídkovou věž. www.koniggratz1866.eu

Cyklobusy

Z Hradce Králové do okolí a zpět je možné se s kolem dostat prostřednictvím cyklobusů. Jejich aktuální trasy a jízdní řády naleznete na turistickém portálu Královéhradeckého kraje. www.hkregion.cz

Hradecko

Výlety a zábava v Hradci Králové a na Hradecku s Gustikem!

Vítejte v Hradci,
kamarádi!
Já jsem Gustik
a s hrdosti a úsměvem
vás provedu po našem
královském městě!

Zážitky pro malé objevitele
začínají na gustik.cz

Kanovnícké domy, Velké náměstí

Infocentrum Hradec Králové

Eliščino nábřeží 626, 500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 453 270, +420 727 827 947

infocentrum@hradecko.cz, www.hkinfo.cz

Vydalo statutární město Hradec Králové, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, Československé armády 408, 502 00 Hradec Králové, ve spolupráci s Destinační společností Hradecko, z. s. v roce 2026, 4. aktualizované vydání | Texty: archiv města Hradec Králové a Hradecké kulturní a vzdělávací společnosti, s. r. o. | Odborná spolupráce: odbor památkové péče Magistrátu města Hradec Králové, Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Městské lesy Hradec Králové a. s., Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové, Civitas per Populi, o. p. s., Svatopluk Pastýřík, Miloš Nosek a Helena Rezková | Foto: archiv města Hradec Králové, Miroslav Podhrázský, David Taneček, Ondřej Littera, Robert Průcha, Zdeněk Puš, Václav Jandourek, Miloš Nosek, archiv Městských lesů Hradec Králové a. s., Expozice PETROF Muzeum, Helena Rezková, Martin Elich, archiv Destinační společnosti Hradecko z. s. | Mapové podklady: GIS města Hradec Králové a Městské lesy Hradec Králové a. s. | Design: FiftyFifty kreativní agentura s. r. o. | Tisk: Profi-tisk group s. r. o.

@hradeckralove
www.hradeckralove.org